

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И
ТОЛЕРАНТНОСТ “Амалипе” – В. Търново

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за дейността на Център “Амалипе”

2014 г.

АСТАРТА
Пловдив
2015

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“Амалипе” – В. Търново

Настоящата публикация е издадена със съдействието на Фондация
Отворено общество – Ню Йорк, Програма за ромско здравеопазване.

© Център за междуетнически диалог и толерантност “Амалипе” – 2015
e-mail: center_amalipe@yahoo.com; www.amalipe.com
© АСТАРТА – графично оформление, 2015

ISBN 978-954-350-211-9

Съдържание

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ”	5
Нашата визия, мисия и дългосрочни цели	5
1. Организацията през 2013 г.	6
Организационна структура	8
2. Интеркултурно образование и образователна интеграция през 2014 г.	10
I. Програма за намаляване на отпадането на ромските деца от училище „Всеки ученик може да бъде отличник” (втори етап)	10
II. Проект „Готови за училище 2014–2015 г.”	15
III. Стипендиантска програма за ученици в гимназиална степен	17
3. Общностно развитие и общностен мониторинг	20
I. Проект „Крачка напред – овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност”	20
II. Програма за общностен мониторинг на здравните услуги	25
4. Здравеопазване и здравна интеграция през 2014 г.	29
I. Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН”	30
II. Програма за студенти по медицина от ромски произход: обучение по застъпничество и други дейности, които Амалипе извършва със студентите	32
5. Борба с антиромските стереотипи и предразсъдъци	35
6. Доброволци в действие	39
7. Запазване и обновяване на ромската култура и идентичност	41
I. Детски ромски фестивал „Отворено сърце”	41
II. РОМА ПРАЙД – Ден на ромската гордост 2014	43
III. Василица 2014 – Ден на ромската култура	44
IV. Международния ден на ромите 8 април	46
8. Международно и национално признание	47
9. Публикации	48

10. Застъпничество за ромска интеграция и включващи политики	52
Предпоставките	52
Застъпничество на национално ниво	55
Застъпничество на ниво Европейски съюз	56
Застъпничество на местно ниво	57
ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ за периода 01.01–31.12.2014 г.	60

1

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ”

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ” е най-голямата ромска неправителствена организация в България. Понастоящем Амалипе е единствената ромска организация, която реализира дейности и поддържа свои регионални и местни структури във всички региони в България. Централният офис на организацията е във В. Търново, но чрез доброволчески групи „Младежта е толерантна”, центрове за развитие на общността, местни клубове и родителски клубове, Амалипе е в още над 150 града и села в страната.

Организацията реализира дейности за подобряване на образователния, здравния и социално-икономическия статус на ромската общност на местно и национално ниво, дейности за преодоляване на антиромските стереотипи и дискриминация, обединени от подхода за развитие и овластяване на ромската общност. Амалипе играе централна роля в организирането на ромското гражданско движение и в осъществяването на застъпнически дейности пред държавните институции, както и пред институции на Европейския съюз.

Център „Амалипе” е член на консултативни структури, в рамките на които се обсъждат и изработват публични политики: например Обществения съвет по образование, консултиращ министъра на образованието, Обществения съвет към Областния управител на Великотърновска област и аналогични съвети в 12 други области. Представители на организацията са избрани от ромските НПО за членове на Комитетите за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” и Програмата за развитие на селските райони, като организацията участва и в Комитетите за наблюдение на Споразумението за партньорство, Оперативна програма „Добро управление” и ОП „Региони в растеж”. В посочените консултативни органи Амалипе е желан партньор на съответните институции и активен участник, прокарващ решения в интерес на ромската общност.

Център „Амалипе” е единствената неправителствена организация от България, която участва в работата на Европейската ромска платформа.

Нашата визия, мисия и дългосрочни цели

Център „Амалипе” **вярва** в равноправното интегриране на ромите в общество, основано на запазване на ромската идентичност и на взаимното опознаване и солидарността между българи и роми. **Мисията ни** е да стимулираме модернизацията и овластяването на ромската общност в България за активното ѝ учас-

тие и равен достъп до ресурсите и процесите на развитие, с приоритетна насоченост към достъпа до качествено образование, качествено здравеопазване и социални услуги.

Дългосрочните цели на Амалипе са:

- Да развива капацитета вътре в общността чрез повишаване на образователното ниво на ромските деца и младежи.
- Да развива умения за самоорганизация на ромската общност.
- Да засили участието на ромите в процеса на вземане на решения.
- Да стимулира последователна и отговорна държавна политика, която предвижда разширяване на достъпа на ромите до образование, качествено здравеопазване и социални услуги, мониторинг и обратна връзка за подобряване на политическите мерки и практики.

Нашият подход за постигането на тези цели включва:

- Прилагане на иновативни методи и практики на местно ниво: във всяка от областите, в които работим, ние прилагаме практически модели, които проверяваме на терен.
- Систематизиране на практическите резултати от пилотните инициативи на партньорски организации с цел включването им в националните политики.
- Застъпнически дейности пред институциите на национално, регионално и местно ниво за продължаване и институционализиране на добрите практики, тествани от Амалипе и други организации.
- Застъпнически дейности пред институциите на национално ниво за формиране на устойчив модел за интеграцията на ромите и за ускоряване на процеса на интеграция.
- Развитие на мрежа от структури на организацията и партньорски организации, която може да приложи в национален мащаб определени практики, както и да провежда застъпничество пред местните и националните институции.
- Изготвяне на анализи, мониторинг и оценка на съществуващите политики, свързани с интеграцията на ромите.

Организацията през 2014 г.

През 2014 г. Център „Амалипе“ продължи основните си дейности от предходните години и ги разшири допълнително. Важен нов елемент бе формирането и активизирането на родителски клубове в 137 населени места. Това не само подпомогна образователната ни програма и промяната в училищата, с които работим, но също така предостави шанс за работа в общността на територията на почти цялата страна.

Разширихме и разнообразихме дейността на младежки доброволчески групи за толерантност в шест от големите градове на България, както и в общините, в които организацията има центрове за развитие на общността (11 общини на територията на цялата страна). Обединявайки млади хора от ромски, български и турски произход, младежките групи достигнаха до хиляди представители на най-важното

поколение, като ги ангажираха в дейности за формиране на толерантност, диалог и приятелство. И донесоха в организацията енергия, искрен ентузиазъм, иновативни идеи и вяра, че предстоят по-добри дни. Общностните модератори от централните за развитие на общността, местните клубове и доброволческите групи към тях достигнаха на терен до стотици семейства в ромските махали, за да им вдъхнат надежда, че могат да променят живота си, да ги активизират и да ги организират.

Друг важен елемент в дейността на организацията през 2014 г. бе заздравяването на мрежата от 170 училища, с които работим тясно за намаляване на отпадането и повишаване на качеството на образование. Постепенно те се превърнаха в сплотена мрежа, която е способна да промени цялата образователна система в посока повече интеркултурност и внимание към нуждите на всяко дете. Повечето от тези училища вече носят духа на Амалипе и се отварят към местните общности, превръщайки се в един от механизмите за ускоряване на развитието на общността.

Така през 2014 г. Амалипе покриваше географски всички региони и понастоящем реализира дейности в 26 области. Това доведе до разширяване на регионалните и местните структури на Амалипе. За да работим по-ефективно в регионите и за да разширим дейността си в страната, продължихме дейността на регионалните педагогически координатори: по един координатор във всеки от 6-те региона за планиране. За да достигнем по-ефективно до местните общности от цялата страна, продължихме дейността на съществуващите 10 центрове за развитие на общността, като към всеки от тях бяха създадени местни клубове за развитие на общността (в по-големите населени места от съответната община) със съответните женски и младежки доброволчески клубове. Продължихме и разширихме младежките ни структури в 6 области с цел достигането и ангажирането на младите хора с каузата на ромската интеграция.

Така понастоящем Амалипе е единствената ромска организация, която има свои местни, областни и регионални представителства. Изграждаме тези структури с три цели:

1. За да подпомогнем по-ефективно нашите партньори (училища, общини, местни организации, активисти), както и местните общности, с които работим.
2. За да реализираме ефективно дейности в цялата страна: обединявайки въздействието на различните общностни групи, младежки групи и училища, нашата крайна цел е да активизираме местните общности, да ускорим модернизацията и развитието на ромската общност в различните региони на страната и да подпомогнем формирането и реалното изпълнение на националната политика за интеграция на ромите.
3. За да създадем мрежа, която да обединява усилията на хиляди роми и приятели на ромите – енергия, която може да завърти колелото на ромската интеграция.

Увеличаването на обхвата на работа доведе до ангажирането на относително голям брой служители в организацията – 72 души (от които 40 на пълна заетост и 32 на половин работен ден). Гордост за Амалипе е, че нашите служители работят на трудови договори, спазвайки изискванията на трудовото законодателство. Работейки като екип, в който всеки изпълнява определена задача и подпомага останалите, лицата на Амалипе допринесоха за успеха на започнатите инициативи.

Организацията разчита също така на над 220 доброволци, които системно се включваха в дейности и кампании. Организираните в доброволчески клубове, те стана-

ха движеща сила, много често – инициатор и лице на повечето от проведените кампании. Младежите с тениски на Амалипе се превърнаха в символ на пробуждащото се желание за доброволна работа по общественоназначими въпроси. Това, че ромската общност може да генерира доброволчество, е една от добрите вести, която донесоха клубовете на Център „Амалипе“.

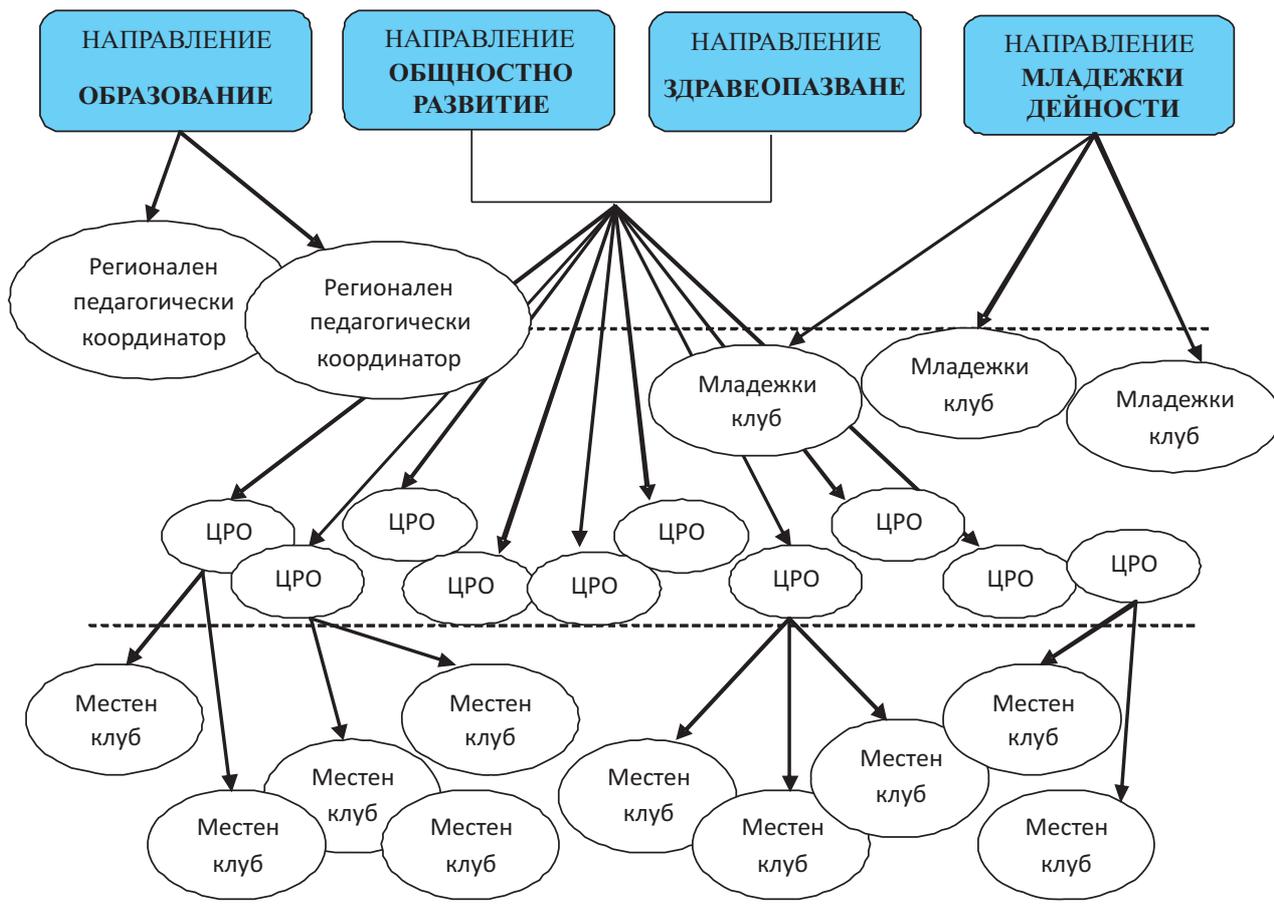
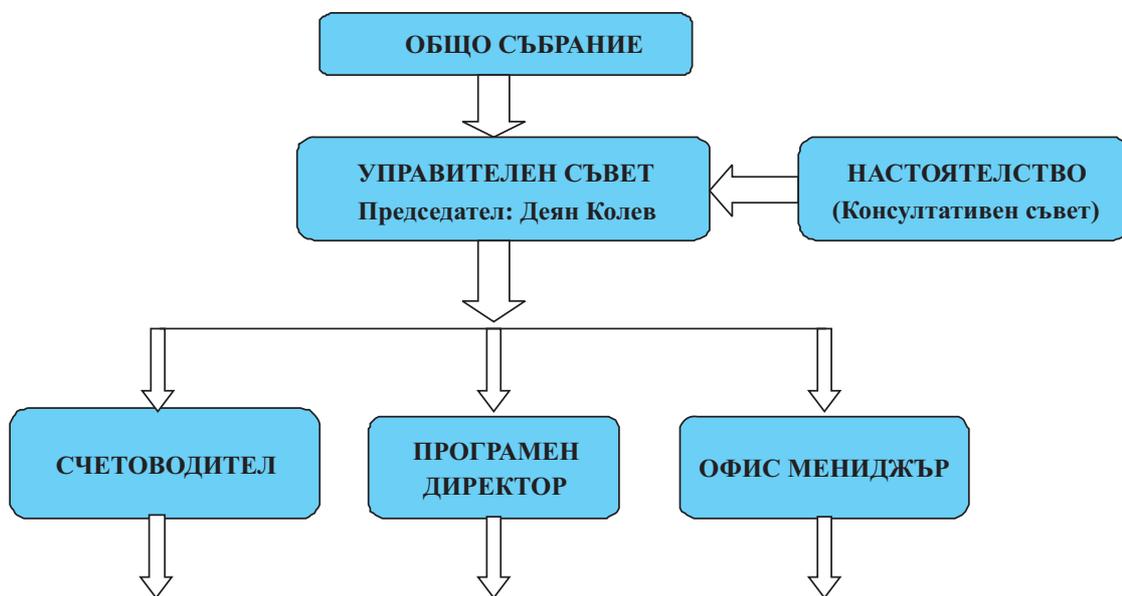
В допълнение, над 100 експерти и теренни работници от различни области бяха привлечени и също участваха в дейности на организацията. Колеги от местни ромски организации дадоха своя принос за добрата работа на центровете за развитие на общността и младежките доброволчески групи за толерантност: идеята на тези структури е да работят заедно и да подпомагат, а не да конкурират местните ромски организации. Десетки други експерти се включиха в дейности, организирани от Амалипе в цялата страна. Така обединихме усилията на роми и нероми, за да постигнем мисията на межкултурния диалог, толерантност и приятелство.

През 2014 г. се изправихме пред ново предизвикателство: да продължим дейността на центровете за развитие на общността и на младежките групи за толерантност и след края на проектите, чрез които бяха създадени (януари 2015 г.). След проведени разговори със съответните общини почти всички се съгласиха да поемат разходите за заплати на общностните модератори, като делегират на Амалипе супервизията и ръководството им. В община Павликени започнахме прилагането на този модел още от ноември 2014 г.

Готовността на общините да поемат своя дял в продължаването на дейността на центровете за развитие на общността е не само висока оценка за ефективността на тези структури. Тя дава надежда, че моделът на многоаспектна общностна работа може да бъде продължен и разширен като надхвърли проектния принцип. Това ще бъде едно от основните предизвикателства, които ще стоят пред Център „Амалипе“ през 2015 г.

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

2

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2014 г.

Образованието е най-важната предпоставка за реализацията на всеки модерен човек, а образователната интеграция е ключова за целия процес на интеграция и овластяване на ромската общност. Затова образованието е област, в която Център „Амалипе” работи от самото си създаване, като в своята дейност достигаме до училища, учители, родители и ученици от цялата страна. Без преувеличение можем да кажем, че понастоящем Амалипе е водещата ромска образователна организация и една от основните неправителствени организации, работещи за модернизация на българската образователна система.

Основната ни кауза тук е да превърнем училището в място, където всяко дете може да намери себе си, място, където **всяко дете да повярва, че може да бъде отличник**, място, където **да получи шанс да мечтае и да бъде човек!** Това е основният подход, който Център „Амалипе” прилага в своите образователни дейности. Основен елемент от този подход е **въвеждането на интеркултурно образование** (с фокус върху въвеждането на часове по „Фолклор на етносите – ромски фолклор”) като средство за запазване и обновяване на културната идентичност на ромската общност, както и за взаимно опознаване и формиране на толерантност между децата от различни етноси. По този начин подпомагаме **повишаването на качеството на образование и модернизацията на българската образователна система** – интеркултурната перспектива е неделима част от този процес.

От друга страна, работим за това повече ромски деца и младежи да посещават училище: нашата мечта е **всички ромски деца да завършват не само основно, но и средно образование, след което много от тях да продължат да учат в университети и колежи**. Квалифицираните роми – среднисти и висшисти, са надеждната основа за това, което наричаме „интеграция”.

Постигаме нашата кауза и поставените цели в сферата на образованието съвместно с широка мрежа от 170 училища и 137 родителски клубове, както и с местните общности, с които работим. Постигаме ги чрез изпълнението на няколко програми.

I. Програма за намаляване на отпадането на ромските деца от училище „Всеки ученик може да бъде отличник” (втори етап)

Период на изпълнение

ноември 2013 – юли 2015

Донор

Тръст за социална алтернатива

Какво

Програмата е многоаспектна училищна интервенция, която се изпълнява на национално ниво в 24 области от страната. Тя стартира през 2010 г. с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“ (чрез проект „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище“), а от ноември 2013 г. – на фондация „Тръст за социална алтернатива“ (чрез проект „Всеки ученик може да бъде отличник“).

Основната концепция на програмата е, че отпадането от училище е педагогически проблем и са нужни педагогически средства за преодоляването му. Социалните дейности (като подsigуряване на безплатен обяд, закуска и др.) не са достатъчни или основни, а само допълващи. Необходима е промяна в цялостната училищна среда: промяна в използваните педагогически методи, в учебните програми, в организацията на учебния процес, във взаимодействието с родителите. Интеркултурното и интерактивното образование е най-добрата педагогическа основа за преодоляването на отпадането: пример за това са усилията на училищата, въвели СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“.

Основната цел на програмата е намаляване на отпадането от училище на ромските деца в задължителна за обучение възраст. Дейностите са насочени също така към разрешаване на проблема с големия брой отсъствия, ниския успех в училище, относително малкия процент роми, продължаващи своето образование в средни училища (гимназии), неучастието и неангажираността на ромските родители в училищния живот и в училищните структури на управление.

Понастоящем в програмата са включени 170 училища от цялата страна, като планираме да увеличим техния брой през следващите години.

Как

Методите, които използваме (заедно с училищата, включени в програмата), са насочени към превръщането на училището в добре функционираща система, която активизира ученици, учители, родители и допринася за развитието на местната общност. *Училищната програма за превенция на отпадането и задържане на децата в училище* е централен инструмент за планиране на дейностите по задържане на децата в училище. Определяйки целите и целевата група, върху която иска да въздейства, всяко училище само решава какви конкретни дейности ще реализира за задържане и привличане на децата в зависимост от специфичните проблеми, с които се сблъсква.

Всяка програма трябва да включва дейности в следните направления:

1. Обучение на всички учители за ефективна работа в мултиетническа среда: през 2014 г. продължихме да използваме подхода „учители обучават учители“, като това ставаше чрез цикъл от общински и областни конференции за споделяне на опит, завършен от Национална конференция „Интеркултурното образование като средство за задържане на ромските деца в училище“.
2. Въвеждане на интеркултурно образование: чрез СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“, извънкласни форми, в часовете по предметите от задължителната подготовка.
3. Дейности за овластяване и ангажиране на родителите. В зависимост от спецификата на родителската общност и училището тези дейности могат да са:

- учредяване на активно училищно настоятелство и включване и на родители от ромски произход;
- създаване на родителски клуб от активни родители с цел ангажирането им в решаването на проблеми, свързани с деца, застрашени от отпадане, и включване в процесите на вземане на решения;
- организиране на общностни дискусии/родителски лектории и „училище за родители” по наболели проблеми и др.

В голямата част от случаите родителският клуб се оказва най-подходящата форма за ангажиране и овластяване на родителите. През 2014 г. бяха създадени или активизирани 137 родителски клуба. Център „Амалипе” организира цикъл от обучения на председателите на родителските клубове – през февруари-март и октомври-ноември, за да повиши техния капацитет за организиране на дейността на клуба. Впоследствие председателите проведоха дискусии с родителите от своите училища по три теми: „Права и задължения в училище”, „Ромите и ромските групи” и „Превенция на ранните бракове”. В повечето от клубовете закипя истински организационен живот...

4. Създаване на ученически парламент и други дейности за активизиране на учениците – с ученици от смесен етнически състав (там, където е възможно) с цел активно включване на учениците в училищния живот; ангажирането и овластяването им за вземане на решения, касаещи техния престой в училище; подкрепа за застрашените от отпадане ученици.

През 2014 г. е завършен процесът на формиране на ученически парламенти/съвети във всички 170 училища, включени в програмата. Проведоха се избори, съставиха се ученически правителства, учениците започнаха да търсят своето участие в организационния живот на училището. Неизменна част от всичко това бяха и усилията им да допринесат за намаляване на безпричинните отсъствия и отпадането на своите съученици.

5. Връстници помагат на връстници (наставници): чрез тази практика ученици, които са постигнали добри резултати в училище, се включват като ментори/наставници на ученици, които имат проблем с отпадането (лош успех, безпричинни отсъствия по различни причини, проблеми с други ученици и др.). През 2014 г. ученици наставници имаше в над половината от училищата, включени в програмата.
6. Индивидуална работа със застрашените от отпадане: изготвяне на профил за застрашените от отпадане деца; изготвяне на портфолио на всяко дете, изучаващо СИП „Фолклор на етносите”, в което се събират материали за работата и развитието на детето и др.

Нов подход в работата по програмата през 2014 г. бе определянето на 10 пилотни училища, които срещат най-сериозни проблеми при привличането и задържането на ромските деца. В пилотните училища се осъществява концентрирана намеса: чрез регионалните педагогически координатори, които посещават пилотното училище един път седмично, обучения на всички учители, зелено училище за учениците от 4. и 7. клас и др.

Къде

През изминалата 2014 година участие в програмата взеха 170 училища от 21 области. В края на учебната 2013/2014 година броят на учениците, включени в училищата, работещи по програмата, бяха 36 259, от които 22 326 ромски ученици. От тях 2931 ученици се обучават в десетте пилотни училища, в които проектът има най-директна интервенция. Общият на брой на учениците в целевите групи (4., 7., 8. клас) бе 11 185, а 3595 бяха учениците, изучаващи СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор”.

Дейности

- Обучения на всички учители за ефективна работа в мултикултурна среда – през 2013/2014 учебна година бяха обучени над 200 учители.
- Въвеждане на СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор” – близо 3600 ученици изучаваха СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор”.
- Дейности за активно участие на родителите в училищния живот – бяха създадени или активизирани 137 родителски клуба, като те проведеха над 300 лектории на теми „Права и задължения в училище”, „Ромите и ромските групи” и „Превенция на ранните бракове”. В 17 училищни настоятелства се включиха и родители от ромски произход.
- Дейности за активизиране на учениците – бяха създадени 156 ученически парламента. Над 800 ученици наставници подпомагаха задържането и повишаването на мотивацията за учене на своите съученици.
- Провеждане на „Василица 2014” в държавни институции, министерства и посолства в град София. Участие в инициативата взеха 248 ученици, като посетиха над 25 институции.
- Издаден сборник с доклади от Национална конференция „Интеркултурното образование като средство за намаляване на преждевременното напускане на училище”. Целта на конференцията бе да покаже добри практики по Програма „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище”, да разшири пространството за популяризиране на добри практики и иновации, приложими в българското училище. Бяха представени над 70 доклада и презентации.

Какво постигнахме

- Намаля броят и процентът на отпадналите деца от училище: от 0,76% за предходната година на 0,63% в края на учебната 2013/2014 година. За сравнение: в същите училища процентът на отпадане бе 2,47%, преди те да започнат своето участие в програмата.
- През предходната учебна година 0,67% от отпадналите деца са били от групите, които са целеви тази година – 4., 7. и 8. клас. През 2013/2014 учебна година процентът на отпадане в тази група бе едва 0,30% от общия брой ученици: ниво, което е много по-ниско от средното за страната.
- В 108 от училищата, включени в проекта, няма нито един отпаднал ученик. В пилотните училища процентът на отпадане за изминалата година бе 1,15, докато в края на 2013/2014 г. той спадна до 0,85.
- През учебната 2013/2014 година в училищата, работещи по проекта, максималният брой на неизвинени отсъствия на ученик е 10,5. Особено намаляване на

отсъствията се наблюдава при учениците, включени в СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор” – 4,78 неизвинения отсъствия за цялата учебна година на ученик. Процентът на продължили образованието в средни училища ученици е 78.

През погледа на ученици, родители и учители

„Аз участвам в СИП „Ромски фолклор” с желание. Тези часове са ми най-приятни, защото тук научавам много неща за нашата култура и обичаи. По време на тези часове можем да танцуваме, да покажем какво умеем, да дадем всичко от себе си, за да ни харесат.”

Любомир Любомиров, 6 клас,
ОУ „Братя Миладинови”, село Черна, обл. Добрич

„В едно село училището е много важна институция и ние, родителите, винаги се опитваме да помагаме, доколкото можем. Радваме се, че учителите и директорът ни е заинтересован от децата ни и се съобразява с нашето мнение. Учителите посещават домовете ни, разговарят с нас. Поддържаме близки отношения както с учителите, така и с директора на училището.”

Тюркян Али Сали,
родител от ОУ „Братя Миладинови”, с. Черна, обл. Добрич

„Нагласата ми е изключително в положителна посока, защото след включването на нашето училище в Програмата „Намаляване на отпадането на ромски деца от училище” броят на отпадналите ученици е сведен до минимум, т.е. няма отпаднали. Включването на родителите в училищния живот доближава училището до семейната среда и това кара учениците да бъдат поотговорни към учебния процес.”

Ивелина Христова,
учител в СОУ „Цанко Церковски”, с. Никола Козлево, обл. Шумен

Оценка за изпълнението

„Въз основа на събраната и анализирана информация от основната и контролна извадка в трите целеви групи – учители, ученици и родители, можем да направим извод, че резултатите и постиженията на проекта „Всеки ученик може да бъде отличник“ съответстват на поставените цели и създават работещ модел, който променя цялостната училищна среда, допринася за намаляване на отпадащите от училище и променя нагласите на основните заинтересовани страни, които имат пряко влияние и отношение към процеса на образование и обучение на децата, а именно – учителите и родителите...

Екипът на Център „Амалипе” успешно е изградил и адаптирал концепцията и модела за работа в мултикултурна среда в България, като наред с това, заедно с останалите партньори и училищните общности, е създал условия за неговото успешно прилагане на практика...

...

Резултатите от изследванията показват, че проектът „Всеко дете може да бъде отличник” има потенциал да се превърне в национална програма, като стъпи на

постиженията до момента и внимателно селектира в каква форма да приложи модела. ..“

Глобал Метрикс и Проксима Консулт, *Оценка на въздействието за проект „Всеки ученик може да бъде отличник“*, февруари-март 2015 г.

II. Проект „Готови за училище 2014–2015 г.“

Период на изпълнение

юни 2014 г. – юли 2015 г.

Донор

Тръст за социална алтернатива

Какво

От месец юни 2014 година Център „Амалипе“ е изпълнител на проект „Готови за училище 2014/2015 г.“ на територията на област Велико Търново, в общините Стражица, Полски Тръмбеш, Златарица, Елена, Лясковец, Горна Оряховица и Павликени. Проектът е разработен и се осъществява на национално ниво от Фондация „Тръст за социална алтернатива“ в сътрудничество със Стратегическия фонд за оценка на въздействието на Световната банка (Strategic Impact Evaluation Fund) и изследователския институт „Лабораторията за борба с бедността“ (Poverty Action Lab). Дейностите по проекта ще се осъществяват през учебната 2014/2015 г.

Съгласно методологията, апробирана от ТСА, по проекта се покриват такси за детска градина, осигурява се допълнително стимулиране въз основа на редовно посещение на детската градина и се предвижда подобрен достъп до информация за семейства от уязвими общности с деца от 3 до 6-годишна възраст.

Защо

Очакваният ефект от изпълнението на тези мерки е значително увеличаване на записването и посещаемостта на деца от уязвими групи в детските градини. Вследствие на това тези деца ще подобрят познавателните и социалните си умения. Това от своя страна ще доведе до увеличаване на шансовете им за по-добро образование и по-добри работни места в бъдеще. За последните седем години българската държава бележи постижения в посещаемостта на децата в детските градини – от 73% тя се е увеличила на 83%, но участието на децата от общностите в неравностойно положение, особено на ромите, е едва 40%. Често това са децата, които биха имали най-голяма полза от образованието в ранна детска възраст.

Къде

Преди старта на дейностите по настоящото техническо задание фондация „Отворено общество“ извърши проучване на местата на изпълнение на проекта и извърши подбор на крайните бенефициенти. Местата, в които се осъществяват проектните дейности, бяха определени чрез теглене на жребий в присъствието на представители на Министерството на образованието и науката и Националното сдружение на общините в РБългария.

Проектът се реализира с помощта на 23 партньорски местни организации в 240 населени места, като всяко от тях включва един от следните четири вида интервенции: безплатно образование, безплатно образование плюс ваучер от 7 лв. при идеално посещение на децата в детските градини, безплатно образование плюс ваучер от 20 лв. при идеално посещение и информационни сесии, специално разработени дискусии с родители относно ползите от образованието в ранна детска възраст. Разпределението на интервенциите се извърши посредством публична лотария.

Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ изпълнява проекта в 16 населени места на територията на 7 общини от област Велико Търново. В отделните населени места се прилагат различни компоненти (с цел да се направи оценка на въздействието на различните интервенции) и на базата на контролно проучване, което се осъществява за първи път в България, да се провери кой от предложените подходи е най-ефективен.

Компонент „безплатно образование“ (т.е. покриване на таксите за детска градина) се реализира в: ЦДГ „Вяра, Надежда и Любов“ в гр. Павликени; СДГ „Детски свят“ в гр. Горна Оряховица, кв. Калтинец; ЦДГ „Ангел Каралийчев“ в гр. Стражица и ЦДГ „Незабравка“ в с. Петко Каравелово.

Компонент „безплатно образование плюс ваучер от 7 лв.“ се реализира в: ЦДГ „Атанас Неделчев“ в гр. Бяла черква; ЦДГ „Приказен свят“ в с. Майско; ЦДГ „Щастливо детство“ в с. Константин; ЦДГ в с. Царски извор, общ. Стражица.

Компонент „безплатно образование плюс ваучер от 20 лв.“ в: ЦДГ „Славейче“ в гр. Златарица; ЦДГ „Слънчице“ в с. Върбица, общ. Горна Оряховица; ЦДГ в с. Върбовка, общ. Павликени; ЦДГ „Щастливо детство“ в с. Добри дял, общ. Лясковец.

Компонент „информационни сесии“ има в следните населени места: гр. Горна Оряховица, гр. Бяла черква, с. Върбовка, с. Царски извор, с. Камен, с. Виноград, с. Петко Каравелово, гр. Полски Тръмбеш.

С осъществяването на проектните дейности, освен финансовата подкрепа за семействата, се доказва, че повишеното участие в ранното образование има дългосрочен ефект и влияние върху образователните и личните постижения на човек впоследствие. Чрез информационните срещи, които се провеждат с родителите, се дава възможност за дискусии по теми, свързани с ранното детско образование. Родителите влизат в детските градини не просто за да заведат или приберат своите деца, а и за да се запознаят с режима на учене и игри на децата си, присъстват на открити уроци, спортни мероприятия и отбелязване на календарни празници. С осъществяването на проектните дейности се постигна и провеждане на диалог и обсъждания между родителите, местната общност и местната общинска администрация по въпроси, засягащи подобряване на материалната база в детските градини и осигуряване на безплатна детска градина или възможностите за намаляване на таксата за детските градини.

Какво постигнахме

- Участвали в информационни срещи и обсъждания – 419 души от местната родителска общност в 7 населени места.

- Проведени съвместни срещи между родителската общност и местната власт в общините Златарица, Стражица, Павликени. На тях бе поставен въпросът за намаляване/отпадане на таксите за детска градина; осигуряване на безплатни медицински изследвания за постъпване в детска градина; осигуряване на безплатен транспорт от населено място без детско заведение до съответната институция.

- В ЦДГ „Приказен свят”, с. Майско, общ. Елена беше разкрита допълнителна група, за да могат да се запишат децата по проекта. Допълнително беше извършен ремонт на детската градина с цел да се направи занималня и спалня за още една група. Ремонтните дейности бяха поети изцяло от община Елена.

- Кметът на община Горна Оряховица издаде заповед за отпадане на постоянната такса за децата от уязвими групи, ползващи услугите на ОЗД „Детски свят”, кв. Калтинец, гр. Горна Оряховица.

- В община Златарица кметът на общината внесе предложение до Общинския съвет за отмяна на таксата за ползване на детска градина. Предложението беше прието и от 01.01.2015 г. е в сила. Всички деца в детски заведения на територията на община Златарица са освободени от такси.

През погледа на родителите

„Трябва да има единна държавна политика в облекчаването на таксите за детска градина и да се проведат с родителите срещи както на местно общинско ниво, така и на национално равнище. Убедени сме в ползите от ранно детско образование, но таксите са непосилни за семействата, особено за жители на икономически слаби региони (каквито са и повечето селски общини в страната ни).”

И в заключение:

Според носителя на Нобелова награда по икономика Джеймс Хекман в полза на икономиката е да има изравняване на образователните възможности, тъй като недоразвитият човешки потенциал е товар, който я оставя с работна ръка, неподготвена да се конкурира с глобалната икономика. Както Хекман, така и други учени твърдят, че всеки долар, инвестиран във висококачествено образование в ранна детска възраст, произвежда между 7 и 10% възвращаемост на инвестицията годишно.

III. Стипендиантска програма за ученици в гимназиална степен

Период на изпълнение

септември 2010 г. – август 2015 г.

Донор

Тръст за социална алтернатива

Какво

За четвърта поредна година Център „Амалипе” реализира програма за подкрепа на ученици в неравностойно положение в гимназиален етап. Програмата „Равен

шанс – достъп до средно образование” подпомага децата с учебници, учебни помагала и покриване на транспортни разходи – ако живеят в населено място, което е различно от града, в който учат. Така младежите от много села получават шанс да продължат образованието си в желаната от тях гимназия. Програмата се финансира от Тръста за социална алтернатива.

За учебната 2014–2015 г. на интервю бяха поканени 97 кандидати. От тях 67 бяха одобрени и получиха пълна помощ, а 10 бяха определени за резерви. Те получиха безплатни учебници. В допълнение, още 8 ученици бяха подкрепени чрез Център „Амалипе”, който реши да делегира на организацията ролята по организиране на подкрепените ученици.

Защо

Една от основните цели на програмата е да подпомогне образованието в гимназиална степен на ученици, които са силно мотивирани да учат, но срещат сериозни финансови затруднения за това. В същото време, тъй като това не е социална програма, а такава, насочена към подпомагане на ромската образователна интеграция, задължително условие за включване на учениците в нея е те да се ангажират с дейности по мотивиране на други свои връстници за продължаване на обучението им. От друга страна, подкрепят се училищата, включени в програмата на Център „Амалипе” за намаляване на отпадането на ромските деца от училище „Всеки ученик може да бъде отличник”. Стипендиантите, които завършват, могат да разчитат на консултации и информация от образователните специалисти в Център „Амалипе” за възможностите и начините за кандидатстване във висшите училища в България и в Европа. Благотворното влияние на програмата се вижда най-добре при децата, които са включени в нея за повече от една година. Те стават по-отговорни към учебния процес и по-активни по отношение на личностното си развитие и същевременно в отношенията им с връстниците.

Какво постигнахме

През изминалата 2013–2014 учебна година бяха подкрепени 63 гимназисти. 88% от учениците, включени в програмата, намалиха своите безпричинни отсъствия и станаха по-активни в училищните и извънкласните дейности. 79% от тях подобриха своя успех и повишиха мотивацията си за продължаване на образованието си. Средният успех на учениците по програмата за учебната година е Много добър 4,99. За сравнение, средният успех на стипендиантите през учебната 2012–2013 година беше Добър 4,00, т.е. налице е повишаване с цяла единица.

За учебната 2014–2015 година одобрените за подкрепа средношколци са 67. За първия срок от учебната година, според изпратените отчети, сред стипендиантите се наблюдава повишаване активността и ангажираността им в организирането на информационни кампании, както и по-активно доброволчество в централите за развитие на общността към Център „Амалипе”. Отчетен е повишен интерес към учебния процес и същевременно намаляване на безпричинните отсъствия. Вижда се, че програмата влияе положително и върху редовното посещение на учебните часове и върху активното участие в тях. Всичко това показва, че програмата постига целите си и резултатите са положителни.

През месец януари 2015 година се проведе обучение на стипендиантите по програма „Равен шанс – достъп до средно образование”. Целта беше учениците да получат повече информация за програмата и за това какво се очаква от тях, а именно участие в организирането на различни кампании и отбелязването на ромските календарни празници, като „Ромапрайд”, 8 април, Василица и др. Обсъдени бяха възможностите на всеки от стипендиантите да помага както на по-малки ученици, така и на свои връстници и да ги мотивират да продължават своето образование. Предложено бе да се провеждат срещи в неформални групи на определено време. До момента в 5 населени места, където има стипендианти по програмата, са създадени младежки групи.

През погледа на другите

„Участвам в програмата за втора година и съм възхитен от уникалната възможност, която предоставя на участниците. Впечатленията ми спрямо цялостната работа на програмата са наистина много добри. Тя ми дава възможност за пълноценно развитие, както и удивителен начин за постигане на редица успехи. Прави ме отговорен във всяко отношение и ме учи на самостоятелност. Организирайки обучения за стипендианти, тя ми осигурява неизмеримо поле за изява, легендарен начин за запознанство с различни хора, както и развитие на комуникативните и кооперативните ми умения. Надявам се, че програмата ще продължи да изпълва живота на гимназистите с много успехи и високи постижения. Нека Център „Амалипе” продължава да подкрепя всички участници, като ги провокира да правят крачка напред! Сигурен съм, че всеки от нас може...”

Борислав Петров, гр. Кнежа

3

ОБЩНОСТНО РАЗВИТИЕ И ОБЩНОСТЕН МОНИТОРИНГ

Интеграцията на ромите е процес на модернизация и развитие на ромската общност. Самата ромска общност има капацитета не само да участва активно, но и да бъде движеща сила на този процес. Затова подходът за развитие на общността (в противовес на компенсаторния подход за предоставяне на помощ на групи, които не могат сами да постигнат своето развитие) трябва да бъде водещ в усилията за ромска интеграция.

Общностното развитие е подход, който Център „Амалипе“ прилага във всички свои дейности. С цел структуриране на усилията за ускоряване на развитието на ромската общност от 2011 г. организацията разработи специално ноу-хау – центрове за развитие на общността, систематизирайки натрупания опит на различни видове общностни центрове, създавани от множество различни организации. През 2014 г. на територията на страната с голям успех работеха десет центъра за развитие на общността – в общините Пещера, Нови Пазар, Етрополе, Бяла Слатина, Камено, Павликени, В. Търново, Стражица/Лясковец, Долна Баня и Кнежа. Към тях бяха сформирани местни клубове за развитие на общността, както и доброволчески групи, които помагаша да бъдат активизирани и най-уязвимите части на ромската общност. В допълнение, прилагайки подхода за общностно развитие, през 2014 г. създадохме 137 родителски клуба в села и градове от цялата страна. Така понастоящем Амалипе е сред местните общности в почти цяла България, давайки тласък на развитието на общността.

Общностният мониторинг на услугите, предоставяни на местно ниво, е част от подхода за общностно развитие и от усилията за овластяване на ромската общност. През 2014 г. продължихме и разширихме в нови общини дейностите за общностен мониторинг на здравните услуги. В края на годината пренесохме тази практика и в областта на образованието, стимулирайки част от родителските клубове да започнат мониторинг на образователните услуги.

Въпреки че прилагаме подхода за развитие на общността във всички програми на организацията, през 2014 г. целенасочено обогатявахме този подход чрез два проекта.

I. Проект „Крачка напред – овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност”

Какво

Проектът е двугодишна инициатива, която стартира през февруари 2013 г. Изпълнява се в България, Испания, Румъния и Унгария от Център „Амалипе” (водеща организация), Ромски център за здравни политики „Састипен” (Румъния), Ром-

ска женска асоциация „Дром котар местипен” (Испания) и Асоциация „Цветни перли”, гр. Печ (Унгария) в качеството си на партньори. Проектът се финансира от Генерална дирекция „Правосъдие” на Европейската комисия в рамките на програмата Дафне III.

През 2014 г. дейностите по проекта бяха насочени основно към укрепване на центровете за развитие на общността и позицията общностен модератор чрез създаване и развитие на местни клубове, различни доброволчески групи (младежки, женски и лидерски) и обучения на местните активисти.

Защо

Вече четири години Център „Амалипе” работи по изграждането и утвърждаването на нов тип интегрирана услуга, базирана в общността – Център за развитие на общността (ЦРО). Чрез мрежата от ЦРО се подпомагат процесите на развитие на местната ромска общност. През 2011 година бяха разкрити 6 ЦРО на територията на България, в общините Пещера, Нови Пазар, Камено, Етрополе, Бяла Слатина и Павликени. Във всеки център работят двама общностни модератори.

През 2013 г. към общинските центрове бяха създадени допълнително още 15 местни клуба за развитие в по-големи населени места на общините с преобладаващо ромско население. Дейността на местните клубове се организира от един местен модератор, който работи в съответната ромска общност. Така на практика към 2014 година вече общо 24 общностни модератори работят на общинско и местно ниво за развитие капацитета на местната ромска общност. На ниво общински център и към всеки от местните клубове за развитие функционират по една лидерска, младежка и женска група.

Защо

Център „Амалипе” чрез създадената мрежа от центрове и местни клубове за развитие на общността си постави задачата да работи за повишаване на социалния потенциал на местните общности (с акцент върху младите хора и жените от ромска общност). ЦРО е интегрирана услуга, която включва социални, здравни, информационни и образователни дейности на терен. Приемайки факта, че ромската общност в България е в процес на интензивна промяна и модернизация, центровете и местните клубове за развитие работят за преодоляване на най-острите проблеми, стоящи пред общността и мобилизиране на лидерството в нея.

Дейности на Център за развитие на общността

- Мобилна работа (социална работа на терен), откриване на случаи, работа по „първична интервенция”, установяване на първоначален контакт, посредничество между местната общност и институциите.
- Идентифициране и оценка на потребностите на уязвими и малцинствени групи от местната общност, на базата на които се изготвя оценка на риска и се разработват съответните дейности за превенция и интервенция.
- Участие в процеса на изготвяне на общински планове за интеграция на уязвими групи.
- Посредничество и застъпничество на младите хора, жените и семействата, ползващи услугите на ЦРО, пред други държавни, административни и неправителствени организации.

- Превенция на ранните бракове и ранната раждаемост сред младежи от уязвими и малцинствени групи (с особен фокус върху ромските девойки).
- Превенция на отпадането от училище и повишаване на мотивацията на деца от уязвими и малцинствени групи да посещават училище.
- Повишаване на мотивацията на деца и младежи за продължаващо обучение и образование, както и на жени от уязвими и малцинствени групи за включване в програми за ограмотяване и повишаване на образованието.
- Социална работа за възстановяване и укрепване на връзките между децата и техните семейства и подкрепа за справяне с конфликти и кризи в семейните отношения.
- Организиране на културни събития и отбелязване на традиционни календарни празници, както и на информационни беседи с цел повишаване на здравната култура, социалните компетентности и образователния статус на млади хора и жени от уязвими групи.
- Организиране на дискусии и кампании с акцент върху правата на жените и правата на децата, за да се запознаят с основни граждански права и задължения.

Общностните модератори работят за повишаване на местния социален капацитет и в резултат на това са:

- Създадени 21 младежки групи за работа с младите хора от местната ромска общност в общо шест общини в страната. По този начин са активизирани над 1000 млади хора.
- Създадени 21 женски групи в шест общини на страната и в тях участват над 400 жени.
- Създадени са лидерски групи с общ брой участници 124 души.
- Проведени са обучения за повишаване на местния социален капацитет с местни активисти на територията на 21 населени места в общо шест общини. Общият брой участници е над 1000 души.
- Проведени са 69 кампании за повишаване на информираността за достъп до здравни, социални и образователни услуги на ромски младежи и жени. Обхванати са 12 000 души.
- Проведени общностни дискусии с участието и на представители на местната власт и държавни институции за обсъждане на приоритети, които да бъдат заложили в Общинските планове за интеграция на ромите – участвали в обсъжданията над 1200 души от местната ромска общност.
- Изготвени профили на 21 населени места с цел изготвяне и планиране на дейности, насочени към повишаване на местния социален капацитет.
- Изготвени и внесени предложения към шест общини за включване на конкретни дейности, които да се зложат в Общинските планове за интегриране на ромите.

Проведени кампании

- Кампания „**Отново на училище**” – провежда се през летните месеци, когато училищата са във ваканция. Целта е да се посетят семействата и съответните институции, имащи отношение към образованието, за да влезнат в класните

стаи на 15 септември (началото на учебната година) колкото се може повече ромски деца.

- Кампания **„Повишаване на здравната култура”** – два пъти месечно модераторите със съдействието на здравни работници по места организират и провеждат здравни беседи, посочени като актуални вследствие на ежедневната теренна работа.
- Кампания **„Искам по-добро бъдеще”** – запознаване на младите хора от общността с възможностите за продължаващо образование.
- Кампания **„Протегни ръка”** – благотворителни инициативи за набиране на дрехи, обувки, учебни пособия с цел да се подкрепят нуждаещи се деца и семейства и с цел превенция на отпадането на ромски деца от училище.
- Кампания **„Превенция на ранните бракове”** – провеждане на беседи и мероприятия с цел да се намалят ранните бракове и да се предотвратят ранните бременности сред ромските семейства.
- Поставяне на силанти на зъбите на децата от 6 до 9-годишна възраст с цел предпазване от развитието на кариеси.
- Кампания **„Бъди съпричастен”** – посветена на борба със СПИН и ХИВ.
- Кампания **„Живот без дим”** – за вредите от тютюнопушенето.
- Кампания **„За по-красиво родно място”** – навсякъде, където се създадоха ЦРО, местната общност се активизира и провежда постоянни кампании за почистване и благоустрояване на населеното си място.
- **Създаване на спортни клубове** към центровете за развитие на общността с идеята младите хора да изграждат умения за екип, за общуване и себеусъвършенстване.
- **Създаване на арт ателиета** към центровете за развитие на общността с цел осмисляне на свободното време и развитие на въображението и мисленето, превенция на отпадане от училище, превенция на агресията и насилието сред младежите.
- Отбелязване на традиционни, календарни и национални празници като метод за сплотяване и обединяване на местната общност.

Успешно решени индивидуални случаи:

- 79 случая на превенция на отпадането от училище.
- 28 деца и младежи реинтегрирани в училище.
- 19 случая на предотвратен ранен брак.
- 56 деца записани в предучилищна група.
- 34 деца записани в първи клас.
- 156 деца записани в детско заведение.
- 105 случая на съдействие за достъп до социални услуги и социални програми.
- 110 записани възрастни в курсове за ограмотяване.
- 270 случая на осигурен достъп до здравни услуги (безплатни профилактични прегледи за здравно неосигурени лица).
- 30 случая на включени в програми за квалификация и преквалификация на възрастни за усвояване на професия.
- 21 случая за оказване на подкрепа за включване в програми за повишаване на социалните умения на възрастни.

- 29 жени започнали работа.
- 30 жени преминали през курс за чуждоезиково обучение.

Работата на модераторите и ЦРО през очите на другите

„Имам нужда от общностните модератори като директор на училище. От съседната община гледам, също ревнуват. Ако могат, ще ни ги вземат. Там има затворена ромска общност, създаваща много проблеми, и за да тръгне едно дете за училище, половин час всяка сутрин трябва да се преговаря с родителя и пак не се знае какъв ще е крайният резултат. Много е трудно при тях, докато ние вече 4-та година работим с модераторите от Центъра за развитие на общността и ромските родители вече имат друго разбиране за нуждата от образование на техните деца. Има сериозна нужда от подобни хора, които да работят с местната общност – с децата, с родителите, с тяхното обкръжение.“

Добрин Добрев,
директор на ОУ „Н. Й. Вапцаров”, гр. Нови пазар

„С работата си общностните модератори към Център за развитие на общността успяха да обединят всички местни институции – социални, образователни, здравни, местната власт, дори и полицията. Вече не се работи на парче по възникнали казуси, а се събираме представители на всички институции, обсъждаме, дори спорим, но винаги намираме решение. Това е благодарение на работата на общностните модератори.“

Мария Иванова,
общински съветник и директор на ЦДГ „Слънчице”, гр. Камено

Оценка за изпълнението

„Проект „Крачка напред: овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност” включва всички необходими елементи за изграждането и функционирането на съвременни центрове за развитие на общността, посрещачи предизвикателствата пред местните общности. Услугите, предоставени в рамките на проекта, и постигнатите резултати са иновативни за политиките за социално включване в България и могат да бъдат определени като добра практика, която си струва да бъде разпространена и мултиплицирана...

Общностното развитие като концепт и центровете за развитие на общността като модел за предоставяне на интегрирани услуги, базирани в общността, са иновативна практика, която вече доказва ефективността си в рамките на проект „Крачка напред: овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност”.

Иван Кръстев,
*Независима оценка на изпълнението на проект
„Крачка напред: овластяване на младите хора и жените
от местната ромска общност”, януари 2015*

II. Програма за общностен мониторинг на здравните услуги

Период

2011 – 2015 г.

Донор

Фондации „Отворено общество” – Ню Йорк и Будапеща

Какво

Програмата за общностен мониторинг на здравните услуги, предоставяни на местно ниво, стартира в началото на 2011 г. и вече четири години работи за подобряване на достъпа до здравеопазване на ромите и останалите групи в селските райони. Това е инициатива, чиято обща цел е да се въведе **общностният мониторинг на здравните услуги**, за да се засили общностното развитие и застъпничеството „отдолу – нагоре”, което ще даде възможност на местните общности да участват в политиката и процесите на управление на местно ниво, подобряване на здравните услуги и на здравния статус на ромите и другите етнически групи в дългосрочен план. През 2014 г. беше постигнато разширяване на модела и в други общини, описано по-долу, като в процеса се включиха и две нови организации.

Как

Моделът следва методологията на проф. Абижит Дас за общностен мониторинг чрез т. нар. **„анкета в общността” (community inquiry)**, включваща периодично (два пъти в годината) допитване до местните общности за здравните услуги, които получават, и тяхното качество. Ние допълнихме това с още два елемента. Първият е **общностната мобилизация и изграждане на групи от активисти в общността**, които предшестват анкетата. През изминалите години програмата постигна целта да се разработи, тества, оцени и приложи механизъм за **мобилизиране на местната общност** в седем различни населени места на територията на общините Велико Търново, Горна Оряховица и Павликени, където първоначално започна прилагането на програмата. Резултатите показват, че методът работи успешно за мобилизирането на местните общности около проблеми на здравето и здравеопазването. Общностната мобилизация бива подпомагана с редица кампании, в които основен инициатор са местните хора и общностните модератори в съответните центрове за развитие на общността. Това помага на общността да се обедини и мобилизира около обща идея, свързана със здравето на местните хора.

Вторият елемент са **застъпнически дейности** пред местните и регионалните здравни институции. Всички дейности са съпътствани от работа с младежки и женски групи, което е важна част и от общностната мобилизация и от застъпничеството.

И през 2014 г. моделът продължи да работи успешно в други общини и региони в България. СНЦ „Свят без граници” и Сдружение ЛАРГО прилагаха успешно общностния мониторинг на здравните услуги съответно в Стара Загора и Кюстендил, подкрепени методически от екип на Център „Амалипе”. Анализът на дейността на всички организации, извършващи общностен мониторинг, показва, че общият модел

на работа е приложим еднакво успешно в различните среди, като само малки адаптации се налагат по отношение на някои подходи на работа. Това, разбира се, е наложително заради все пак различаващите се общности и терени. Например Център „Амалипе“ работи в по-малки населени места, слабо урбанизирани, малки общини, села, отдалечени от областния център. В същото време партньорските ни организации в Стара Загора и Кюстендил прилагат модела в областните градове, в големи ромски квартали, чиято среда е несравнимо по-различна от тази в селата. Това е показателно за факта, че разработеният и тестван модел в област Велико Търново и създаденото ноу-хау могат да бъдат мултиплицирани и в други региони.

Нашият екип търсеше и търси хора с гражданска позиция, с потенциал, които са готови да работят за здравето на своята общност, и които вярват, че нещата зависят от самите тях, от тяхното лично участие и гражданска активност. Тези хора стават общностни модератори, местни модератори или доброволци, реализиращи общностния мониторинг на местно ниво.

Какво направихме

През 2014 г. програмата продължи да работи в общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Павликени, Стражица, Кнежа, Долна баня. Конкретните населени места, където се прилагаха дейностите, бяха: кв. Калтинец (град Горна Оряховица), с. Леденик, с. Водолей (община Велико Търново), с. Батак, с. Върбовка, с. Стамболово и град Бяла Черква (община Павликени), с. Еница, с. Бреница и град Кнежа (община Кнежа, област Плевен), с. Камен, с. Виноград, с. Добри дял (общините Стражица и Лясковец) и град Долна баня (област София).

През 2014 г. се проведеха две проучвания по метода „допитване до общността“. Това включва анкетиране от врата на врата и има за цел да оцени достъпа до здравеопазване на запитаните жени и как те оценяват качеството на някои от здравните услуги. Някои от въпросите касаят **здравноосигурителния статус, женското и детско здравеопазване, достъпа до спешна, болнична и първична медицинска помощ**.

В първото проучване през юни 2014 г. участваха 917 респонденти, а през второто – 776 жени на възраст между 16 и 55 години, а анкетиранието се проведе от близо 30 доброволци, които бяха предварително обучени за работа с анкетните карти и с проблематиката.

За целите на програмата в проектните населени места Център „Амалипе“ разкри **местни клубове за развитие на общността**, чиято дейност се координира от общински центрове за развитие на общността, ситуирани в съответните общински градове. Центровете работят по проблемите на общностната мобилизация и подпомагат процеса, при който проблемите на отделните индивиди да бъдат идентифицирани като общностни проблеми, което е първата стъпка за справяне с проблемните въпроси.

Друга основна цел на общностния мониторинг на здравните услуги е да се насърчи взаимодействието на местните хора със здравните власти на местно ниво, като това включва общопрактикуващите лекари и зъболекари, болниците, регионалната здравна инспекция и центровете за спешна медицинска помощ, защото гражданите са тези, които трябва да държат отговорни институциите за качеството и достъпността на здравното обслужване. В това отношение през изминалата година

бяха постигнати значителни успехи. Проведоха се редица съвместни дейности и публични събития, които бяха организирани от местните хора и здравните институции в съответните села и общини. От прецеденти съвместните събития между жителите и здравните власти станаха традиционни и част от общностния живот.

Въпреки че пред достъпа до здравеопазване в малките населени места все още стоят редица предизвикателства, в много отношения усилията бележат успех. Положителен факт, който трябва да бъде подчертан, е, че в област Велико Търново, където е централният офис на организацията и където първоначално започна прилагането на мониторинг на здравните услуги, не е имало нито един случай на посегателство от страна на пациент върху медик. Това беше съобщено и от общностните работници, и от медици, работещи в системата на здравеопазването. Липсата на конфликти и сблъсъци между лекари и пациенти на местата, където екипи на Център „Амалипе“ работят с общностите, показва, че прилаганите подходи имат ефект по подобряване достъпа до здравеопазване и това прави взаимодействието между двете страни по-ефективно.

Какво постигнахме

Усилията на местните активисти за подобряване на достъпа до здравни услуги вече дават своите резултати. Така например в населените места, където работи програмата, общностните модератори сами инициират кампании, които провеждат в тясно партньорство с медицински специалисти – фелдшери, общопрактикуващи лекари, медицински сестри и други специалисти.

Също така пример за успехите са и резултати в община Павликени. Местните модератори работят за обвързване на местните планове за интеграция на ромите (като част от Националната стратегия на РБългария за интегриране на ромите) с дейности в сферата на здравеопазването. Едно от конкретните неща, които жители на с. Батак поискаха от общината и кмета си, беше ремонт и възстановяване на стоматологичен кабинет в селото, какъвто там не е имало от 30 години. Тази инициатива вече е пред своя успешен край – направен е ремонт, извадени са различни разрешителни и кабинетът ще започне работа през 2015 г. Освен това се проведе търг, за да се реши кой стоматолог ще работи в кабинета. Общото желание на всички жители беше д-р Златка Кюева да е техният зъболекар и тя беше тази, която спечели търга.

Пак в община Павликени, в с. Стамболово и гр. Бяла черква бяха проведени безплатни прегледи от офталмолога д-р Вълчев. Той откри проблеми при над 100 здравно неосигурени пациенти. Д-р Вълчев успя да уговори изработването на безплатни очила, за това помогна и Център „Амалипе“. Очилата бяха раздадени в началото на 2015 г.

Това са малки, но много важни за хората успехи на местно ниво. Те дават на местните общности увереността, че тези процеси зависят от тях.

Благодарение на работата на общностните модератори съвместно с различни лекари и представители на здравните власти редица специалисти започнаха да провеждат групови срещи с общността с цел профилактика на значими заболявания – онкологични, неврологични, офталмологични, инфекциозни и др. Това е сигнал за висока степен на общностна мобилизация и засилено взаимодействие на местните

хора със здравните власти. Така през годината се проведеха десетки кампании по различни заболявания.

Всяко ново допитване до общността регистрира подобрене на качеството на предоставяните здравни услуги и особено увеличаване на взаимодействието между местните хора и здравните институции. С голяма степен на сигурност можем да твърдим, че това се дължи на предприетите действия в рамките на проекта, а не толкова на цялостното подобряване на здравните услуги или достъпа до здравеопазване в България.

4

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЗДРАВНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2014 Г.

През 2014 година системата на здравеопазване и достъпът до нея бяха изправени пред редица нови предизвикателства. Процесът на реформа продължи да буксува заради нестабилната политическа ситуация и многократно сменяните правителства и респективно министри на здравеопазването. Системата продължи да бъде хронично недофинансирана, а редица болници продължиха да бъдат в големи дългове. Достъпът до навременно и качествено здравеопазване на голяма част от населението продължи да бъде лош, а на места изключително лош. През годината се задълбочи разбирането, че здравната система и нейното финансиране са разход за държавния бюджет, вместо да се разглеждат като инвестиция.

Спешната медицинска помощ не се оказва по еднакъв начин с нужното внимание и грижа към пациентите от различните възрастови групи, от различни етноси и към по-тежко болните пациенти. Нерядко е налице явно изразена дискриминация по признаците: възраст, етническа принадлежност и степен на увреждане. Чисто формални остават задълженията на лечебните заведения за съобразяване с вероизповеданието, традициите, убежденията и мнението на пациента по време на хоспитализацията. Това са все факти, които са потвърдени и от експертни организации, работещи в сферата на здравеопазването. Системата беше разтресена от скандали, които компрометираха, от една страна, работата на спешна помощ, а от друга – взаимоотношенията между лекар и пациент. Трайно неререформираната система с ниско заплащане на персонала натрупа много негативи върху нея от страна на най-маргинализираните общности, които традиционно имат най-лош достъп до здравеопазване. Това доведе до посегателство на пациенти върху лекари и сблъсъци между двете страни, които прераснаха в политически спорове. Политически фигури опитаха да превърнат проблема в етнически, но това предизвика отпора на десетки неправителствени и граждански организации, сред които и Амалипе. Така се постави начало на нов диалог – между Министерството на здравеопазването и организациите, работещи по проблемите на здравето в ромска общност. Започналият диалог трябваше да увери заинтересованите страни, че реформа ще има и тя трябва да удовлетвори не само работещите в системата, но и всички български граждани без оглед на техния етнически произход.

Достъпът до навременни здравни услуги продължава да бъде предизвикателство за най-уязвимите български граждани – живеещите в откъснати райони, далеч от общински или областен център, и лицата, принадлежащи към етнически малцинства, особено ромите.

Друга негативна тенденция, която се запази през 2014 година, е сбърканият модел, който си представят и лансират редица експерти – да се намалят разходите на НЗОК, като се намали броят на болниците в страната. Такава идея може само и

единствено да влоши и без това лошия достъп до здравеопазване, особено в откъснатите райони. Разходите на НЗОК ще се намалят, ако намалят хоспитализациите, а не болниците!

В допълнение, предоставянето на здравни услуги в ромската общност в самите населени места също среща сериозни проблеми, особено в селските райони (в които живеят около 66% от ромите в България), както и в най-големите ромски градски квартали (гета). Недостатъчният брой на общопрактикуващи лекари в населените места с ромско население ограничава възможността на ромите да получат постоянни здравни грижи близо до местата, където живеят: например в някои села общопрактикуващите лекари работят два дни в седмицата и т.н. Друг немаловажен проблем е липсата на здравна осигуреност сред ромското население поради невъзможност за редовни вноски за здраве, както и поради ниска здравна култура.

На фона на тази среда и обстоятелства Център „Амалипе” продължи усилията си за подобряване благосъстоянието на ромската общност и по отношение на здравеопазването. Организацията продължи работа по редица програми, които целят широк спектър от дейности, които да се допълват, но имащи за цел не предоставяне на услуги, а засилване на взаимодействието на общностите със здравните власти. Само това би донесло устойчива промяна в силно повредената връзка между лекари и пациенти и това ще допринесе за модернизацията и развитието на общността, която трябва да може лично да взаимодейства със здравните власти и доставчиците на здравни услуги. От друга страна, усилията ни бяха насочени и към дейности по обогатяване на здравната култура, особено на жените и децата. Чрез работата си насърчавахме инициативността на местните общности, организирани около центровете за развитие на общността, да бъдат генератор на идеи за това как здравната култура на общността да се подобрява и профилактиката да заема по-голяма част от живота на хората, отколкото спешната помощ.

I. Програма „Превенция и контрол на ХИВ / СПИН”

Компонент 7: „Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск (15–24 г.) чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младите” за територията на област Велико Търново

Донор

Програмата се финансира от Министерството на здравеопазването със средства от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария.

Защо

Необходимостта от дейности в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве на територията на област Велико Търново и в страната въобще се налага от факта, че здравната култура на младите хора по отношение на сексуалното здраве е много ниска. Факт е, че повечето младежи, които живеят в неурбанизиранни селски райони, имат значително по-ограничен достъп до качествено образование. Младежите от ромски произход, особено тези, които принадлежат към по-патриархални ромски групи, смятат темата за сексуалността за табу и за нея вкъщи не се говори.

Какво

Център „Амалипе“ работи по Програмата за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на Министерството на здравеопазването и нейния Компонент 7 от началото на 2010 година. Дейностите и услугите на Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“ са организирани в девет компонента. Тази организация има за цел да осигури изпълнението на интегриран и балансиран подход за борба срещу ХИВ/СПИН чрез превенция, диагностика, лечение, грижи и подкрепа за хората, засегнати от заболяването. Компонент 7 работи за превенция на ХИВ и други сексуално предавани инфекции сред млади хора в най-голям риск (14–25 г.).

Как

В рамките на Компонент 7 на Програмата работят 19 НПО в различни градове на България. Към тях функционират младежки доброволчески клубове за превенция и контрол на ХИВ/СПИН. Такъв съществува и във Велико Търново към Център „Амалипе“. Дейностите на доброволците се състоят в провеждането на информационни **кампании**, целящи да достигнат възможно най-много млади хора, и да се разпространят здравно-образователни материали и презервативи. Друга основна дейност на доброволците е **работата на терен**. Работата на терен (аутрийч – англ. outreach) се състои в достигането на млади хора в естествената им среда, консултирането им относно сексуално предавани инфекции, ХИВ/СПИН, методи за предпазване от нежелана бременност и мотивиране за изследване в КАБКИС. Доброволците провеждат и **обучения** по сексуално и репродуктивно здраве. Те работят по метода „връстници обучават връстници“, като предават наученото от тях на други млади хора чрез интерактивни техники. Доброволците също преминават обучения, водени им от обучители професионалисти в дадените сфери.

Дейностите, които са в рамките на Компонент 7 на Програмата, включват: работа на терен сред млади хора в риск; поддържане на екип от обучители на връстници; поддържане на клуб/център за обучители на връстници и предоставяне на информационни материали и материали за безопасни сексуални практики; достигане до максимален процент сред младите хора в риск в региона; насочване на млади хора в риск над 16 години за тестване за ХИВ, мотивиране за ограничаване на рисковото поведение.

Какво постигнахме

Според обобщените ни данни за 2014 г. **достигнатите на терен са 1315** млади хора, което е увеличение с над 350 в сравнение с календарната 2013 година. По време **на кампании са достигнати 1780** души. По време на кампанийните дейности, работа на терен и обучения **са раздадени 7167 презерватива и 3276 здравно-образователни материала**. В различни обучения по темите на сексуалното и репродуктивно здраве са **обучени 70 младежи** на възраст 14–25 години, 20 от които – деца от институции.

Застъпничество за продължаване на програмата

През 2014 г. Център „Амалипе“ активно участва в коалиция от организации, борещи се за намиране на устойчивост и финансиране на дейностите в рамките на Програмата след 2015 г. с осигурено финансиране за това.

Съгласно споразумение между Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария и Министерството на здравеопазването, България получава безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейностите по Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН” до 2014 г. Дейностите през 2015 ще се финансират с нереализирани разходи по програмата, които биват разсрочени, като в края на 2015 г. финансирането на Програмата приключва напълно.

Затова още в началото на 2014 г. група инициативни организации предприеха първите стъпки към **застъпническата инициатива**, балансирайки между политическите промени и честите смени на правителства и министри. Комитет на инициативата, както беше наречена по-късно групата от организации, включи: Фондация „Инициатива за здраве”, гр. София; Сдружение „Здраве без граници”, гр. София; Фондация „Здраве и социално развитие”, гр. София; Фондация „Надежда срещу СПИН”, гр. София; Сдружение „Национална пациентска организация”, гр. София и Център „Амалипе”. Към инициативата първоначално се присъединиха 34 организации, като броят им расте. Впоследствие бяха начертани основни стъпки за дейности, които търсеха контакт и с отговорните институции, за да бъдат отправени предложенията на организациите. Конкретни дейности започнаха още в първата половина на 2014 година, но всички опити не стигаха до успех заради факта, че само в една календарна година три различни правителства бяха на власт. Правителството „Орешарски” беше разпуснато през август и заместено от служебния кабинет „Близнашки”, който беше последван от редовно избраното правителство „Борисов II”, което управлява от началото на ноември, 2014 г. Тази стабилност даде възможност веднага да се потърси контакт с ресорните министри, като същинските застъпнически дейности ще бъдат реализирани през 2015 г.

II. Програма за студенти по медицина от ромски произход: обучение по застъпничество и други дейности, които Амалипе извършва със студентите

Донор

Проект „Ромско здравеопазване” на Фондация „Отворено общество” – Будапеща

Какво

Стипендиантска програма за студенти от ромски произход в медицинските университети и колежи вече шеста година предоставя възможност на млади, образовани и силно мотивирани младежи от ромски произход да развиват своите знания и професионален опит в сферата на здравеопазването.

През 2009 г., която бе пилотна за програмата в България, бяха подкрепени общо 23 студенти в медицински университети и колежи. През втората година подкрепените студенти достигнаха 57. През академичната 2011/2012 г. 80 младежи получиха подкрепа за своето обучение по медицина и други медицински специалности, а през 2012/2013 г. – 77 младежи. Студентите, участници в програмата, през 2013/2014 г. са 64. През академичната 2014/2015 г. са подкрепени около 60 студенти.

Защо

С изпълнението на програмата инициаторите – Проект „Ромско здравеопазване“ на Институт „Отворено общество“ – Будапеща, и Стипендиантската програма на Ромски образователен фонд – Будапеща, в тясно сътрудничество с Институт „Отворено общество“ – София, целят да се подобри качеството на предоставяните здравни услуги и да се преодолеят проявите на дискриминация в системата на здравеопазването чрез предоставяне на примери за подражание, които да мотивират младите роми да се насочат към кариера в здравеопазването. Чрез програмата също така се увеличава броят на заетите роми в здравната сфера – тези, които бяха студенти в първите години на Програмата, вече са част от системата и лекуват българските граждани в разнообразни по тип звена на системата – от първичната до болничната помощ.

Как

Програмата, която е първата по рода си в региона програма за подкрепа на медицинското обучение и образование на млади и амбициозни роми, е изградена от няколко взаимно подсилващи се компонента:

- стипендии за студенти във висши медицински училища, професионални училища и колежи, както и за лекари специализанти, които покриват таксите за обучение и разходите за издръжка;
- наставничество на стипендиантите от страна на наставници/ментори;
- обучение в застъпничество както на стипендиантите, така и на наставниците;
- публично представяне и популяризиране на програмата.

Партньор в Програмата през всички години на прилагане в България е Център „Амалипе“, изпълняващ компонент застъпничество, централното събитие на който е летен лагер по застъпничество. Ежегодно той събира всички студенти, участници в програмата.

Традиционно, през лятото на 2014 година се проведе **обучение по застъпничество** в сферата на ромското здравеопазване. Десетки ромски студенти и кандидат-студенти по медицина и медицински специалности участваха в обучението. В него освен младежите се включиха и техни преподаватели и ментори от различни медицински университети и колежи от цялата страна. Общият брой на участниците **надхвърли 75 души**.

Целта на обучението бе да запознае младежите с историята и културата на ромите в България, с основните документи за интеграция на ромите (с акцент върху документите в сферата на здравеопазването), като по този начин повиши чувствителността на обучаемите към усилията за подобряване на здравния статус на ромската общност.

По традиция обучението комбинираше теоретични и практически дейности, в които студентите научаваха нови неща, **работеха на терен** и участваха в доброволчески дейности след тежките наводнения, докарали редица региони и квартали до бедствие.

Теоретичната част от лагера срещна студентите с представители на съсловни лекарски и пациентски организации и други професионални сдружения. Заедно те дискутираха не само проблемите в сферата на ромското здравеопазване, но и как биха могли да допринесат като бъдещи млади професионалисти за подобряване на

здравната система на България. Заедно дискутираха и каква трябва да бъде визията на реформата в здравната система.

Теренната работа на бъдещите лекари и медицински служители винаги е била част от обучението по застъпничество и цели да им даде възможност да се запознаят със здравните проблеми в общностите, в които работиха на терен. Работата на терен тази година се проведе в три от невралгичните квартали, в които живеят и роми: **кв. Аспарухово, Варна; в махалата на гр. Николаево, област Стара Загора и в Спешна помощ – Г. Оряховица**. Разделени на 3 групи, там студентите извършиха работа на терен и различни базови здравни и медицински интервенции.

В същото време друга част от студентите имаха необичаен опит в работа на терен, като се включиха в международна инициатива в **концентрационния лагер Аушвиц, Полша**. На 2 август се почита по-малко известният ромски Холокост и през 2014 г. се отбеляза 70-годишнината от него. Макар България да е сред много малкото страни, които спасяват всички свои евреи и роми, ние показахме съпричастност със скръбта на други, които не са имали тази съдба. Близо 1000 младежи от цяла Европа участваха в инициативата край Краков. Студенти от Програмата за подкрепа на роми, обучаващи се в медицинските университети и колежи, и от младежките групи за толерантност („Младежта е толерантност“) на Център „Амалипе“ бяха българското представителство там.

Представянето на българската група впечатли участниците във форума: те показаха флашмоб и театър форум за своята дейност. Ръководителят на звеното „Ромска координация“ в Европейската комисия Лина Папамихалополу лично ги поздрави за дейността на Център „Амалипе“ в България, като им пожела да бъдат новото лице на ромската общност, да помогнат на останалите младежи да преодолеят стереотипите си спрямо ромите и да има много други медици от ромски произход.

Застъпничество за продължаване на програмата: Още през 2011 г. Център „Амалипе“ инициира застъпнически дейности за продължаване и разширяване на програмата със средства на българското правителство. Наша гордост е, че те постигнаха желанния резултат: бе договорено Програмата да бъде продължена със средства от Компонент „Здравеопазване“ на Норвежкия финансов механизъм в България (компонентът е управляван от Министерството на здравеопазването), като ще включи основните компоненти – стипендия, менторство и застъпническо обучение.

През 2014 г. започна реалното изпълнение на тази договореност. Министерството на здравеопазването обяви търг за изпълнител на програмата, като зададените параметри включват разширяване до 130 студенти. През декември бе обявен и конкурсът за стипендианти.

Постигнатото е уникален пример за продължаване на стипендиантска програма за ромски студенти със средства, управлявани от българското правителство. То създава прецедент за целенасочена подкрепа за най-уязвимата в образователно отношение общност в българското общество*.

* Според преброяването от 2011 г. ромите с висше образование са едва 0,5% от самоопределилите се като роми. По експертни оценки процентът на ромите висшисти е значително по-висок, но много от тях се самоопределят като българи или турци. Въпреки това ромите с висше образование са значително по-малко в сравнение не само с етническите българи, но дори и с другото голямо малцинство – турското.

5

БОРБА С АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИ

Силните антиромски стереотипи и предразсъдъци и непознаването на ромите и културата им са част от причините, в които се корени дискриминацията спрямо тази общност. Липсата на обществена подкрепа на политиките за интеграция на ромите е една от основните пречки пред прилагането на интеграционните политики.

Предразсъдъците спрямо ромите съществуват от страна на мнозинството, но ние не търсим вина в него, защото смятаме, че моралните категории се отнасят до всяка отделна личност, а не до група хора. Чрез всички дейности, които имат за цел да преборят антиромските стереотипи и предразсъдъци, се стремим към насърчаване на толерантност и разбирателство между роми и нероми посредством взаимно опознаване и съвместна работа.

В допълнение, през изминалата 2014 година реализирахме целенасочени дейности за преодоляването на стереотипите и предразсъдъците спрямо ромите сред най-важната целева група – младите хора.

Проект

Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора

Период

февруари 2013 – януари 2015 г.

Донор

Европейска комисия, Програма „Основни човешки права и гражданство”

Защо

Проект „Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора” има за цел да се противопоставя на расизма, ксенофобията и антиромските нагласи, основани на традиционни и нови стереотипи сред младите хора на възраст от 14 до 25 години. Проектът цели насърчаване на взаимното разбирателство и толерантност.

Как

В рамките на проекта е създаден и се тества цялостен модел за борба с расизма и антиромските стереотипи сред младите хора в България, Румъния, Гърция и Унгария. Той използва метода „връстници въздействат на връстници”, който ангажира активни млади хора с широк набор от дейности за преодоляване на стереотипите: провеждане на кампании, акции, обучения на връстници и др. Дейностите се реализират от младежки доброволчески клубове / групи „Младежта е толерантност”, като обхващат по един град в Румъния, Гърция и Унгария, както и шест области в България – Велико Търново, Благоевград, Враца, Бургас, Шумен и Пловдив.

Какво

Заедно младежи от различни етноси, обединени в клубовете „Младежта е толерантна”, се борят срещу негативните антиромски нагласи и стереотипи, срещу ксенофобията и расизма. От началото на проекта младежите организират: акции, кампании, обучения и други публични дейности, които да насърчават толерантност и разбирателство. Младежите от доброволческите клубове се срещат всяка седмица на екипни срещи, за да обсъждат предстоящи дейности, като всеки има възможността да предлага идеи за организирането на събития на клуба.

В рамките на Програмата беше създадена концепция за развитие на младежките доброволчески групи, която детайлно описва дейностите, целевите групи, начините за достигане до тях и за тяхното активизиране. Във всяка от четирите държави има събрани данни за съществуващи документи и материали относно антиромските стереотипи, дискриминацията и толерантността. В България, преди да стартират дейностите на доброволческите групи, беше направено социологическо проучване относно съществуващите стереотипи у младите хора по отношение на етнически, религиозни малцинства и други народности, живеещи на територията на страната. Проучването показва, че мнозинството от младите хора споделя предимно негативни стереотипи спрямо ромите, като липсата на реални контакти с младите роми и липсата на информация са сред основните причини за големите социални дистанции. Проучването показва и каналите за влияние сред младите хора – личните мрежи/контакти и интернет. Това определи използваните методи за въздействие.

Преди стартирането на същинските дейности на доброволческите групи се състоя международен лагер, на който бяха обучени младежи от четирите участващи държави как да достигнат до своите връстници и да отворят сърцата си за толерантността.

От есента на 2013 г. младежките доброволчески групи стартираха серия от кампании и обучения на връстници с помощта на „Наръчника по толерантност”, който съдържа ценна информация и практически съвети.

С много ентузиазъм и отворени сърца през 2013, а и през 2014 г. младежките клубове реализираха общо 214 обучения на връстници (ученици и студенти) по модулите, които бяха определени след социологическото проучване. Обученията в шестте области в България запознаха доброволците с ромската история и култура, с целите на проекта, с това как да разбиват негативните стереотипи и да въздействат на другите младежи, да бъдат по-отворени и по-толерантни към различните от тях.

Във всички дейности през изминалата година търсихме участието и на различни институции, които имат отношение към младежта, толерантността, образованието и борбата с дискриминацията. За успешното изпълнение на дейностите ангажирахме над 60 професионалисти от здравни, образователни и социални институции, десетки представители на неправителствени организации и на местните и националните власти.

Събитията, които се случват по проекта, са кампании (на местата, на които се събират млади хора, в училищата, в центъра на града), обучения, пресконференции и други публични дейности. Над 140 кампании и публични дейности се случиха през 2013 и 2014 г. и в четирите държави, работещи по проекта. Тези събития докоснаха близо 23 500 души, 120 журналисти, а броят млади хора, които бяха достигнати,

надхвърли 3000. Кампании с призив за толерантност, разбирателство и уважение, организирани от младежките клубове, са „Roma Pride – Денят на ромската гордост”, „Денят на толерантността”, кампания „Животът е като огледало – ако се усмихнеш, ще получиш усмивка” и др.

За бързото разпространение на информацията и новини за събитията, организирани по проекта, създадохме фейсбук групи, страници и уебсайт.

Резултатите

Членовете на младежките доброволчески клубове „Младежта е толерантност” успяха да се обединят независимо от етноса и различията в обществената кауза за преодоляване на антиромските стереотипи. Доброволците бяха от различни етноси, но това не им попречи да станат приятели, заедно да се забавляват, докато правят неща в полза на цялото общество. Те насърчиха други млади хора към толерантност и разбирателство и постигнаха добри резултати. Реализираха над 140 кампании, които достигнаха до 23 500 души. Младежите проведоха 214 обучения по толерантност за ученици и студенти и въздействаха на над 3000 младежи.

От началото на проекта досега и през 2015 г. доброволците организират заедно акции, кампании и обучения по толерантност, които им помогнаха да разбият част от своите стереотипи и да покажат на останалите, че и те могат да го направят. Наистина могат!

През очите на другите

Когато сме различни и работим заедно, нещата се случват, понякога дори надминават очакванията ни в положителен аспект. Кампанията, която направихме – „Животът е като огледало – ако се усмихнеш, ще получиш усмивка”, ми доказа това и ме накара да се замисля, че заобиколени от проблемите си, не намираме време да се усмихваме, а трябва. Цветята са различни, но когато ги видите заедно, не са ли още по-красиви!

Всеки доброволец по проекта „Младежта е толерантност”, идвайки, намира приятели, споделя мнение, което се приема от останалите с уважение. Ние сме едно голямо семейство! Учим се взаимно на добро и се опитваме то да попадне на благоприятна почва, за да може да покълне смето на Толерантността. Този проект дава възможност на много млади хора да бъдат чути, да споделят идеите си и да ги реализират заедно. Освен това човек попада в една различна среда, където се опитва да мисли реалистично, отърсва се от стереотипите и гледа на нещата по различен начин – от един по-хубав ъгъл.

Николай Бенчев, 26 г., Велико Търново

Участието ми в проекта мога да кажа, че повлия положително на мисленето ми във връзка с това, че налагането на расизма е голяма грешка. Както ние имаме място на тази земя, така и малцинствата имат своето място на нея. Няма значение дали сме българи, роми или други, всички имаме право да бъдем щастливи.

С дейността на проекта ние, доброволците от клуб „Младежта е толерантност”, се стремим да привлечем повече хора, които да прозрат истината за дискриминацията и това, че налагането ѝ е една огромна грешка.

Виолетка Петрова, 18 г., Враца

Аз взех участие в Проекта „Младежта е толерантност”, защото съм очарован от идеята за това да подобрим микроклимата в нашето общество. Дейностите и акциите, които правим, сплотяват и обединяват млади хора като нас, те са безценни и придават един вид чувство за принадлежност и пълноценност!!! Надявам се моят принос към проекта да е положителен, както и целият проект да е началото на нещо по-голямо. Надявам се също за една цялостна промяна на лошите стереотипи, заложени в нашия народ..., а защо не този проект да остави трайна следа за наистина един по-добър свят!

Мирослав Стойнов, 26 г.

Станах част от клуба по толерантност в Бургас, защото искам да помогна на хората да имат по-добър живот и да покажа, че аз съм част от обществото и мога да бъда толерантна и да приемам хората такива, каквито са. Осъзнах, че за да искам да променя хората, първо трябва да променя себе си. Успях да се променя, да разбера къде греша и да не съдя хората прибързано. Станах по-отговорна в резултат на моето участие в проекта. Радвам се, че хората възприемат нашата дейност много положително.

Христина Бозева, 17 г., Бургас

Това, което ми хареса в клуб „Младежта е толерантност”, е приятелското и топло отношение между членовете, стремежът към по-добро бъдеще за всички млади хора. Харесва ми и това, че се правят различни инициативи и кампании за популяризиране на този клуб и за неговата цел, а именно – толерантност между етносите в България. Според мен клубът постига резултати в подпомагането за интеграция на ромите в България.

Симона Петрова, 18 г., гр. Шумен

Мъдрите хора казват, че нещастieto сближава хората. Така мислехме в първите дни след трагедията в Търновско, Добрич и Аспарухово (и по всички онези места, където през юни 2014 г. стихията нанесе огромни щети). След което социалните мрежи, а и някои медии, бяха заляти, но не от природния потоп, а от тиня, която е не по-малко убиваща – тази, която сее омраза и настройва хората едни срещу други. И най-вероятно тези, които сеят омраза, дори не са стъпили на мястото на трагедията, защото едва ли щяха да напишат всичко това, ако бяха видяли с очите си майката, която пита: „**Знаеш ли какво е да загубиш детето си?**”

Нашите доброволци го видяха с очите си и го преживяха със сърцата си, защото за да те заболи, трябва да имаш сърце. Ако нямаш сърце, няма да зарежеш удобното си място – сесия, работа, семейство, почивката в съботния и неделния ден, за да тръгнеш да помагаш на хора, които дори не познаваш. И обратно на всичко, което се изписа, ромските доброволци бяха там. Още в първите дни след потопа ударна група от Нови пазар и Шумен бяха сред първите притекли се на помощ в квартал „Аспарухово”. Доброволци на Амалипе от Центъра за развитие на общността – Нови пазар и Младежкия клуб „Младежта е толерантност” – Шумен, грабнаха своя ентузиазъм, желание за помощ и най-вече своята човечност, за да помогнат на едни от най-тежко пострадалите в квартала – живеещите в „Розова долина”.

Нашите доброволци продължават да оказват съдействие на пострадалите в загнетаните от наводненията райони. На 24 юни те помогнаха на следните места:

Килифарево: дванадесет доброволци от *Центровете за развитие на общността във В. Търново и Павликени* се включиха в почистването на 4 къщи на улица „Крайбрежна”. По думите на единият от собствениците „това, което тази организация направи днес, е десет пъти повече от това, което направиха всички преди тях”. Доброволците продължиха работата в Килифарево и през следващите дни.

Варна и Добрич: Доброволци от *Центъра за развитие на общността – Нови пазар, Етрополе и Камено* и *Младежките клубове „Младежта е толерантност” – Шумен и Бургас* се включиха в почистването на СОУ „Л. Каравелов” – Варна, а доброволци от местните клубове за развитие на общността в селата Търнава и Търнак, община Бяла Слатина помагаша на пострадалите в Добрич.

Доброволците не разделяха хората, на които помагат, на роми и българи, а помагаша на всички: защото в бедата има само ХОРА. Така както и човечността е само една!

Ето какво написа Силвия Станчева, координатор на Младежкия клуб „Младежта е толерантност, Шумен:

„Трагедия! Ужас! Болка! Смърт! Тези думи не могат да опишат ситуацията, в която бяхме потопени днес! Не мога да намеря по-силни думи, за да ви опиша чув-

ствата, които гледките от Кв. Аспарухово породиха у нас! Не направихме много, но всички ни бяха безкрайно благодарни. Наречекоха ни приятели! Хора! Ние се прибрахме удовлетворени, че сме били малко полезни, че сме показали съчувствие, че сме били просто ЧОВЕЦИ!”

7

ЗАПАЗВАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА И ИДЕНТИЧНОСТ

Водещ принцип в дейността на Център „Амалипе“ е постоянната и целенасочена подкрепа за запазване, популяризиране и обновяване на ромската култура и идентичност. Този принцип спазваме във всички програми и дейности на организацията. Ние възприемаме интеграцията не като асимилация/акултурация, а като шанс за обновяване и модернизирание на ромската култура.

Чрез своята дейност Амалипе допринася за формирането на съвременна ромска култура. Съвременната ромска култура и идентичност трябва да продължат традициите на ромския фолклор, но от гледна точка на потребностите на модерния ром, който е захвърлил патриархалните порядки, без да се отрича от етническата си идентичност. Съвременната ромска култура трябва да бъде широко формулирана, така че да включва и подкрепя идентичността на групи като *миллета*, *рударите* и др., без те да бъдат възприемани като „втора категория“ или „неистински“ роми.

Запазването и обновяването на ромската култура и идентичност не би могло да се случи от „самосебе си“. Необходими са целенасочени усилия в тази насока. Нещо повече: такива дейности са особено наложителни, тъй като обективно противочащият процес на модернизация, съчетан със силните антиромски стереотипи и предразсъдъци сред мнозинството, водят до това, че много образовани и интегрирани роми отричат своята идентичност и доброволно се асимилират. Формирането на съвременна ромска култура и нейното популяризиране е мощно средство за спиране на асимилацията сред образованите млади роми. Затова през 2014 г., продължавайки практики от предходните години, Център „Амалипе“ организира:

I. Детски ромски фестивал „Отворено сърце“

Какво

За единадесета поредна година ЦМЕДТ „Амалипе“ проведе детски ромски фестивал „Отворено сърце“ – дъга от песни, танци, усмивки и приятелства... без край! Очакван цяла година от ученици, учители и младежи, фестивалът изпълни улиците на В. Търново, разгони дъждовните облаци (които бяха неотменна част от пейзажа цели три седмици преди събитието) и донесе пъстрата дъга на традициите на България, Гърция, Румъния, Унгария и Македония.

Над 2000 ученици и младежи от 114 училища, читалища, клубове и центрове бяха в град Велико Търново в дните 6–8 юни. Те бяха приветствани от много гости, приятели и партньори. Сред тях бяха заместник-кметът на община Велико Търново Ганчо Карабаджак, Н. Пр. Ванеса Калвърт – посланик на Южноафриканската република в България, Андрей Илиев – заместник областен управител (Велико Търново), Баки Хюсеинов – заместник-председател на Комисията за защита от дискри-

минация, Христофор Йонов – директор на МДТ „Константин Кисимов”, Сара Перин – изпълнителен директор на Тръста за социална алтернатива, Карина Фортунни – директор програма „Образователни възможности и постижения”, инж. Розалия Личева – началник на Регионален инспекторат по образование (Велико Търново) и много други.

Защо

Целта на фестивала е да даде на децата от различните етноси възможност за изява и да стимулира у тях траен интерес към учебния процес като цяло. Основната му идея е да покаже, че фолклорът на всеки етнос носи своето културно богатство и то е незаменимо за съществуването ни като единна нация. Фестивалът е насочен към съхраняване, развиване и популяризиране на ромската култура и фолклор, а също така към представяне на фолклора и културата на останалите етноси в България. Целта му е на сцената си да събере деца от различни етноси, обединявайки ги под една обща идея – „Светът е за всички”.

Как

Усмехнати, пъстри като дъгата, с разнообразни костюми децата и младежите, както и пристигналите групи от центровете за развитие на общността се отправиха към сборния пункт за начало на фестивалното дефиле. Тази година включването на дефиле в програмата предизвика голям интерес от страна на участниците и медиите. Макар и съпътстваща проява, която се организира за първи път, дефилето събра и десетки граждани на В. Търново. Много настроение внесоха изпълненията на духовите оркестри от гр. Бяла Слатина и СОУ „Св. св. Кирил и Методий”, гр. Златарица, които водеха шествието и умело преплитаха ритми от песните на Горан Брегович, български народни хора и етноритми от чужди държави. Всяко училище носеше с гордост табелата на своя патрон, а пред сградата на общината обявяването на участниците предизвикваше силна емоция и радост.

Сценичната програма за първия фестивален ден премина с много танци, песни, изложби на ателиета, много емоции по детските лица на сцената и на дефилето по главната улица „Васил Левски” в град Велико Търново. Специалните гости от град Печ, Унгария успяха да завладеят публиката с много бързи ритми на унгарски ромски танци. Те създадоха нагласа, че вторият фестивален ден ще бъде още по-интересен и богат.

Следващите дни – събота и неделя, бяха още по-цветни, още по-интересни, още по-богати на ателиета и костюми. След сериозно обсъждане целият екип на Център „Амалипе” взе решение – ще рискуваме и ще се доверим на прогнозата за времето и няколко облака няма да развалят настроението ни: фестивалът продължи на открито, пред и около фонтаните, в парк „Марно поле”, в центъра на град Велико Търново.

Паралелно с фестивалната програма участниците направиха занаятчийски ателиета: пред очите на гостите се правеха вретена и лъжици, традиционни гозби, възстановка на обичаи, рисуваха се картини...

Три дни фестивал, три дни феерия, три дни приятелство и настроение. Трудно е да се разкаже, ако не си бил част от атмосферата, ако не си видял блясъка в очите

на децата, ако не си чул как бият от вълнение сърцата на учителите, ръководители на групите!

Повече за фестивала можете да прочетете на:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1969&lang=1>

През погледа на другите

„Постигането на висок успех на учениците в училище е задължително условие за участието им в Националния детски ромски фестивал „Отворено сърце“ във Велико Търново. Това е много добър и работещ стимул за всеки ученик и освен това е изпитан във времето. Чрез изучаването на приказки, празници, обичаи, песни от ромския фолклор и подчертавайки връзката му с фолклора на другите етноси, се цели всяко дете да намери място в класната стая и в училището като цяло. Цели се то, заедно със своя родител, да не се срамува от произхода си, а напротив – въз основа на него да обогатява училищния живот.“

Даниела Станкова,

директор на ОУ „Братя Миладинови“, с. Черна, обл. Добрич

„Фестивалът е престижна проява, която, уверена съм, сплотява хората, допринася за развитието на межкултурния диалог и стимулира децата да постигат по-добри резултати в училище. Фестивалните дни раждат нови, трайни приятелства и съвместни творчески изяви.“

Проф. д-р Анелия Клисарова,

Министър на образованието и науката

II. РОМА ПРАЙД – Ден на ромската гордост 2014

Какво

За четвърта поредна година ЦМЕДТ „Амалипе“ организира отбелязването на Рома Прайд – Денят на ромската култура и гордост. Това е инициатива на Европейското антирасистко движение EGAM (European Grass-root Anti-racist Movement), която се реализира паралелно в 15 европейски държави, като Център „Амалипе“ е партньорът за България.

Защо

За да покажем на широката общественост, че ромската общност е допринасяла и допринася за развитието на националната и европейската култура, че ромите са етническа група, която има своето достойнство и гордост. Също така за да допринесем за преодоляване на антиромските стереотипи и дискриминация.

Как

В дните между 4 и 8 октомври 2013 г. бяха проведени разнообразни мероприятия, които предизвикаха голям интерес и събраха много хора.

Тази година Денят на ромската гордост събра стотици ученици, студенти, преподаватели и граждани от над 15 населени места в страната. Кампанията по чества-

нето на „Roma pride” протече под мотото „Имам една мечта – да учим и живеем заедно”.

Кой

В кампанията на Център „Амалипе“ се включиха централните за развитие на общността, заедно с местните клубове за развитие, училищата, работещи по програма „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище”, а за първа година се включиха младежките групи, създадени по проект „Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора”. Именно младежките доброволчески клубове „Младежта е толерантност” бяха координиращото звено на всички инициативи.

Как

Стотици ученици, студенти, преподаватели, представители на институции и граждани от цялата страна се включиха в кампанията по случай Roma Pride – Денят на ромската гордост 2014. Тя се проведе от 6 до 12 октомври с литературни четения на творби, написани от ромски писатели, представяне на традиционни ястия, носии, занаяти, изложби на рисунки и старинни предмети от ромския бит, раздаване на информационни материали, дискусии, събиране на пожелания от случайни минавачи и много други дейности и изненади.

В инициативата се включиха младежките клубове „Младежта е толерантност” в Шумен, Благоевград, Бургас, Пловдив, Враца и Велико Търново, заедно с централните за развитие на общността – структури на „Амалипе“, формирани в 10 общини, в 8 области, и местните клубове за развитие, както и училища от страната. Раздадени бяха хиляди флаери, изработени специално за случая. Материалите разказваха непознати факти за ромите в България: например известни личности от ромски произход, исторически факти за ромите и т. н. Изработени бяха и плакати с името и мотото на кампанията. Всички материали са налични на: <http://youthtolerance.eu/index.php/bg/materials>

Повече информация за отбелязването на Рома Прайд в различните градове на страната вижте на: <http://youthtolerance.eu/index.php/bg/novini/251-roma-pride-2014-bg>

III. Василица 2014 – Ден на ромската култура

Какво

За пета поредна година Център „Амалипе” спазва традицията си да отбележи Василица на 14 януари не само като начало на Новата година според старата ромска традиция (а в миналото и на българската), но и като ден на ромската култура. В самото начало на Новата година Център „Амалипе”, заедно с близо 170 училища, центрове за развитие на общността в 11 общини и младежки групи за толерантност в 6 области, организира над 130 събития в цялата страна и София под мотото „Да възстановим мостовете между нас”.

Защо

Целта на Амалипе и на нашите партньори от цялата страна бе да представим пред широката общественост богатството на ромската култура, връзките между фолклора на роми и българи и общите надежди за една по-успешна и „здрава” година. Кампанията си поставяше за цел и да запознае младите роми с Васильовденските ромски традиции.

Как

Кампанията протече със събития в София и в цялата страна.

Сурвакари от 25 училища, участващи в програмата „Намаляване на отпадането на ромските ученици”, посетиха София, където бяха приети от премиера Орешарски, министрите на образованието, труда и социалната политика, здравеопазването, регионалното развитие, отбраната, заместник-министрите на културата и вътрешните работи, председателят на Народното събрание Миков, парламентарната група на ПП ГЕРБ. На практика всички институции, към които отправихме запитване, покачиха нашите сурвакари, което бе знак на уважение към ромските традиции и на признание за дейността на Център „Амалипе”.

Вратите си отвориха и посланиците на Великобритания, САЩ, Кралство Норвегия и Кралство Белгия, нашите партньори от Тръста за социална алтернатива, УНИЦЕФ, Институт „Отворено общество”, Национална мрежа за децата, Фондация „Интелдей” и други. Всички те получиха искрени пожелания за здраве и успехи, както и настоятелни предложения за стъпките, които трябва да предприемат за ускоряване на ромската интеграция.

Повече информация за събитията в София вижте на: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1833&lang=1>

В страната бяха организирани над сто и двадесет събития: училищни тържества, общоградски концерти и др. Ученици посетиха и сурвакаха представители на Регионални инспекторати по образованието, Регионални здравни инспекции, Регионални инспекции „Социално подпомагане” и общински кметства в цялата страна, за да пожелаят успешна нова година, както и да напомнят, че усилията за образователна интеграция изискват целенасочена подкрепа.

Какво постигнахме

За един ден цяла България заживя с ритъма на ромската култура. Заедно училища, общностни центрове и доброволчески групи направиха така, че Василица да достигне до хиляди роми и нероми, включително на места, в които този празник не се празнува от много години. Василица излезе от патриархалната затвореност на семейството и се превърна в Ден на ромската култура.

В допълнение, за нас бе предизвикателство да координираме над 130 събития за един ден. Успехът на кампанията показва, че Център „Амалипе” и партньорската мрежа от училища и общностни групи може да достигне да всяко кътче на страната

IV. Международния ден на ромите 8 април

Какво

По случай 8 април – Международния ден на ромите, Център „Амалипе” организира разнообразни инициативи в цялата страна. Кампанията премина под мотото „Слънцето свети еднакво за всички” и в нея се включиха младежките клубове „Младежта е толерантност”, центрове за развитие на общността, десетките училища и институции.

Защо

На 8 април 1971 г. в Лондон започва първият Световен ромски конгрес. Оттогава този ден се отбелязва като Международен ден на ромите. Без преувеличение можем да кажем, че той е символ на ромското събуждане, на мъчителния преход от патриархалност към модерност за ромската общност. Ромското гражданско движение е важен участник и двигател на този процес, затова 8 април се отбелязва от стотици неправителствени организации в целия свят.

Как

Всички клубове „Младежта е толерантност” и центрове за развитие на общността се включиха в отбелязването на Осми април чрез широк спектър от разнообразни събития: информационни кампании, дискусии в университетите, прожекции на филми за Ромския холокост, спортни състезания и т. н. Над 100 училища също организираха събития, чрез които представиха на учениците и техните родители защо отбелязваме Осми април. Подробна информация можете да намерите на:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&date=10.04.2014&lang=1>

Част от кампанията бе и конференция, която Център „Амалипе” организира съвместно с Министерството на образованието. На нея министърът на образованието проф. Клисарова дискутира с ромски студенти, обучаващи се в медицински университети, предизвикателствата пред студентите от ромски произход и как именно те да се превърнат в новото лице на ромската общност. Информация можете да видите на: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&date=08.04.2014&lang=1>

8

МЕЖДУНАРОДНО И НАЦИОНАЛНО ПРИЗНАНИЕ

През тази година Център „Амалипе“ получи няколко високи международни и национални отличия за своята дейност и постигнатите през годината резултати.

На 23 октомври 2014 г. във Вила Дециус в Краков за единадесети път бяха връчени годишните награди за изключителна заслуга в областта на правата на човека и приноса към насърчаване на мирното съществуване на общества, религии и култури, носещи името на Върховния комисар по правата на човека на ООН (2002 – 2003). Две са категориите, в рамките на които се определят изключително престижните годишни награди – личност и организация. Международният панел от съдии разгледа тази година 39 кандидати от целия свят.

Наградата в категорията организация беше присъдена на Център „Амалипе“. Организацията получи това високо международно признание за своята работа за насърчаване на интеркултурния диалог и интеграция чрез образование, за мобилизиране и насърчаване на ромската общност да продължава своето образование, да подкрепя кампанията за превенция на насилието и ранните бракове, както и приноса за изграждане на гражданска идентичност и толерантност в българското общество. Център „Амалипе“ е първата ромска организация, както и първата организация от България, лауреат на наградата. По време на речта си за получаване на наградата, церемонията за която се проведе в рамките на международната конференция „Силата на безсилните – ревизирано“, Теодора Крумова подчерта:

“Получаването на тази награда е голяма чест не само за нас като организация, но и за нашите общности. Отличие за това, че показаха, че промяната е възможна. Това е и мотивация да продължаваме напред, защото има три неща, които могат да помогнат на безвластните да станат силни:

- солидарност;
- визията, че един по-добър и мирен свят съществува;
- вярата, че ти можеш да бъдеш промяната, която ще доведе до този по-добър и мирен свят”.

Наградата на името на Серджо Виейра де Мелло – Върховен комисар по човешките права на ООН, е създадена по инициатива на организацията Вила Дециус през 2003 г. Целта ѝ е да отличава личности и организации с изключителен принос за защитата правата на човека, демокрацията и толерантността. Наградата се връчва на личност и на неправителствена организация, която може да бъде от различна част на света, от борд от съдии, съставен от представител на Президента на Република Полша, Върховния комисар за бежанците на ООН, Посланикът на Федеративна република Бразилия в Полша, Посланикът на Кралство Швеция в Полша, Министерството на външните работи на Полша, Института за национална памет, Полския комисар за защита на човешките права, посолства и други международни организации в сферата на защитата правата на човека.

Лауреатите получиха диплом и статуетка на Серджо Виейра де Мелло, създадена от известния полски скулптор Анджей Ренес. Наградата имаше и финансово измерение. Център „Амалипе“ реши да използва наградата, за да подкрепи студенти, които не успяват да покрият таксата си за образование и в същото време активно работят за насърчаване на ромската интеграция, интеркултурния диалог и толерантността.

Серджо Виейра де Мело е роден в Рио де Жанейро през 1948 г., изучавал философия и хуманитарни науки в университета „Пантеон Сорбон“ в Париж. Още като студент започва да сътрудничи на Обединените нации, но навлиза изцяло в дейността при Главния комисар на ООН за бежанците в Женева. Той участва в многобройни хуманитарни и умиротворителни акции, включително в Бангладеш, Судан, Кипър, Мозамбик и Перу. През 1981 г. става старши политически съветник на умиротворителните сили на ООН в Либия. В периода 1983–1991 г. е председател на кабинета на Главния комисар, ръководител на Регионалното бюро на Азия и Океания и ръководител на Секция международни отношения. През годините 1991–1996 участва като специален пратеник на Главния комисар на ООН по бежанците в Камбоджа. През 1996 г. е номиниран за асистент на Главния комисар по бежанците към ООН и през 1998 г. поема неговия пост в Ню Йорк като главен заместник секретар по хуманитарните дейности. Тогава участва като специален пратеник на ООН в Косово и през годините 1999–2002 е главен представител на УНКТАД в Източен Тимор. На 12 септември 2002 г. той е номиниран за поста Върховен комисар по правата на човека. През май 2003 г., участвайки като специален пратеник на генералния секретар на ООН, отива на мисия в Ирак. Загива от бомбен атентат в седалището на ООН в Багдад на 19 август 2003 г.

На 20 ноември на церемония, проведена в Президентството, двадесет и пет застъпници за правата на детето – активисти от гражданския сектор, журналисти, учители, както и организацията УНИЦЕФ, бяха отличени от президента Росен Плевнелиев с Почетен знак на Държавния глава. Отличието им бе връчено за изключителен принос и заслуги за утвърждаване и защита на правата на децата в Република България, както и по повод 25-годишнината от приемането на Конвенцията на ООН за правата на детето. Сред отличените бе и председателят на Център „Амалипе“ Деян Колев.

„Дълъг път извървахме от убеждаването, че всяко дете има своите права, до конкретните реформи и проекти, които бяха финансирани и от европейските фондове”, посочи президентът Плевнелиев. „Много е постигнато, но и много предстои да се надгражда и да се направи, предстои да реализираме планирани реформи – в младежкото правосъдие, в образованието, в здравеопазването”, каза още Росен Плевнелиев. С емоционална и изпълнена с послания реч директорът на Национална мрежа за децата Георги Богданов благодари от името на отличените. Той отбеляза многото свършена работа с примера, че когато е започвал работа с деца в средата на 90-те години, в огромния тогава брой домове е имало около 30 000 деца, а днес те са едва 4000. В същото време г-н Богданов не спести многото оставащи предизвикателства: сериозен е проблемът в страната с детската бедност, като всяко второ дете е бедно.

„Приемам това отличие като признание не само за мен и Център „Амалипе“, но и за всички, които работят за по-доброто образование на ромските деца!“, каза Деян Колев при получаването на Почетния знак. „Благодаря ви за това, което правите!“, отговори президентът Плевнелиев. Той пожела да посети училище, което работи с организацията и да се увери на място в постигания ефект.

През 2014 г. Център „Амалипе“ продължи изработването и публикуването на анализи, доклади, сборници, книги и бюлетени. Те обобщават натрупания опит в различните области на действие на организацията, предлагат проверени в практиката модели, правят оценка на ситуацията на ромската общност и на интеграционните политики, представят ромската култура и история. Смятаме това за много важна част от нашата дейност: обобщението и споделянето на натрупания опит го пренася през ограниченията на времето и пространството и прави възможно неговото продължаване и разширяване, за да промени живота на повече хора.

В тази насока през изминалата 2014 година Център „Амалипе“ публикува:

Брошура „Интеркултурно образование и образователна интеграция“

Тя представя резултатите от дейността на Център „Амалипе“ и училищата, включени в програмата „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище“ през периода 2010–2013 г., както като цифри, така и като конкретно разрешени случаи. Брошурата разглежда и модела за многоаспектна училищна интервенция, прилаган в рамките на Програмата с неговите основни елементи. Показано е как той променя отделните училища и води до постигане на високи образователни резултати. Представени са множество конкретни примери и снимки.

Брошурата е отпечатана на български и на английски език. Българската версия може да бъде намерена на образователната страница на Център „Амалипе“ на:
<http://romaeducation.com/images/education3.compressed.pdf>

Сборник „Доклади от Националната научно-практическа конференция „Интеркултурното образование като средство за намаляване отпадането на ромските деца от училище“

На 25 и 26 юни 2013 г., в партньорство с ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Център „Амалипе“ организира първата Национална научно-практическа конференция „Интеркултурното образование като средство за намаляване на отпадането на ромските деца от училище“. Тя имаше за цел да събере на едно място теоретици и практики в областта на интеркултурното образование: учители, университетски преподаватели и други образователни експерти. Също така имаше за цел да предостави трибуна за усилията на стотиците учители, работещи за превенцията на отпадането на ромските деца, да представят опита, който са натрупали, трудностите, с които са се сблъскали, и най-вече успехите, които са постигнали. Сборникът съдържа докладите от конференцията.

Сборникът е отпечатан на български език. Може да бъде намерен в секция „Публикации“ на уебстраницата на Център „Амалипе“:

http://www.amalipe.com/files/publications/Conference_book.pdf

Брошура „Когато мечтите се сбъдват: личните истории на ромски студенти в медицински университети“

Разказва за личните истории на студенти от ромски произход, обучаващи се в медицински университети в България. Те споделят трудностите, които са срещали в процеса на образование, но също така и успехите, които са постигнали. Някои от тях са радостни истории, но други са по-скоро тъжни или поне трогателни... Въпреки всичко те показват преклонение пред образованието и успеха на група млади хора, които са избрали да посветят бъдещето си на здравеопазването. Кой са били техните мотиви и добри примери за следване, ще разберете от разказите на самите студентите, както и за желанието им те да бъдат добрия пример за тези, които ще ги последват.

Това издание също така дава информация за стипендиантската програма за студенти по медицина и лекари специализанти от ромски произход. Ще прочетете и за обучението по застъпничество, което ежегодно се организира от Център „Амалипе“. В продължилите седмица дейности на обучението младежите работиха върху изграждане на жизнено важни умения за бъдещата им работа на хора, които ще носят промяна в своята общност. Затова ги нарекохме „Белите лястовици“!

Брошурата е отпечатана на български и на английски език. Българската версия може да бъде намерена на здравната страница на Център „Амалипе“ на:

http://www.romahealth.com/images/publications/When_dreams_come_true_BG.pdf

Филм „Белите лястовици – 3“

Представя стипендиантската програма за студенти по медицина и лекари специализанти от ромски произход с акцент върху обучението по застъпничество, организирано от Център „Амалипе“ през юли 2014 г., чрез разказите на някои от студентите и лекторите. Чрез мозайка от лични истории филмът показва как програмата и обучението по застъпничество помагат на ромските младежи и девойки да завършат едни от най-трудните специалности и да запазят своята връзка с ромската общност и своята идентичност.

Филмът може да бъде намерен на youtube канала на Център „Амалипе“:

<https://www.youtube.com/user/CenterAmalipeMedia>

Филм за общностния мониторинг на здравните услуги

Представя процеса на общностен мониторинг на здравните услуги, реализиран от Център „Амалипе“ в България с подкрепата на Програмата за обществено здраве на Фондация „Отворено общество“.

Използвайки кадри от населени места във Великотърновска област и интервюта с основни участници в процеса, филмът представя основните етапи в процеса на общностен мониторинг и постигнатите резултати.

Филмът може да бъде намерен на youtube канала на Център „Амалипе“:

<https://www.youtube.com/user/CenterAmalipeMedia>

Учебник по доброта

Това не е обикновен учебник с обикновени разкази – не само защото е Учебник по доброта... Това е учебник, който показва на читателя как да постигне мечтите си, независимо кой е, къде е роден, къде живее и как се казва...

Учебникът е написан от деца, обучаващи се в ОУ „Г. С. Раковски” – с. Голямо Ново, област Търговище. Те разказват какво е за тях доброто и какви добри постъпки са извършили. Пред очите на читателя оживяват горите около селото, селската чешма, пращните черни улички, по които ходят добри хора, вършещи добри постъпки всеки ден. Учебникът представя света на ромското дете, живеещо на село – там, където свършва асфалтираният път, но започват магистралите на добротата и приятелството.

Учебникът е отпечатан на български език. Може да бъде намерен в секция „Публикации” на уебстраницата на Център „Амалипе”:

<http://www.amalipe.com/files/publications/KnigaGoliamoNovo2.pdf>

През 2014 продължихме практиката да публикуваме **анализи по актуални въпроси** на интеграционната политика: например анализ на Споразумението за партньорство, на новата Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и други. Те могат да бъдат намерени в секция „Публикации” на уебстраницата на Център „Амалипе”:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=publications&lang=1>

През 2014 г. продължихме да публикуваме **месечен бюлетин „Амалипе”**. Бюлетинът представя дейностите, реализирани през съответния месец, информация за развитието на политиките за интеграция на ромите, както и анализи. Бюлетинът се отпечатва на български и английски език, а в електронен вид е наличен на уебстраницата на Център „Амалипе”, секция „Архив бюлетини”.

През 2014 г. центровете за развитие на общността – Павликени, Кнежа, Долна баня и В. Търново започнаха списването на **Общностен бюлетин** – веднъж на три месеца. Той представя събития от дейността на центровете и местните клубове. Специален акцент е поставен върху усилията за общностен мониторинг на здравните услуги. Статиите се списват от общностните модератори и местни доброволци.

Множество **флаери, брошури, дипляни** и други материали бяха подготвени и отпечатани като съпътстващи основните дейности на Амалипе. Те са налични в секциите „Материали” или „Публикации” на уебстраниците, поддържани от организацията:

Центрове за развитие на общността:	http://romadevelopment.org
Иновативни форми на заетост в ромска общност:	http://romaprogress.org
Младежта е толерантна:	http://youthtolerance.eu/
Ромско образование:	http://romaeducation.com
Ромско здраве:	http://www.romahealth.com
Централна страница на Амалипе:	www.amalipe.com

10 ЗАСТЪПНИЧЕСТВО ЗА РОМСКА ИНТЕГРАЦИЯ И ВКЛЮЧАЩИ ПОЛИТИКИ

Застъпничеството е един от най-важните начини, по които гражданските организации могат да влияят върху формирането и изпълнението на публични политики. От години застъпничеството е една от най-силните области на работа за Амалипе и организацията е разпозната – от националните и европейските институции, от чуждестранните посолства в София, както и от гражданските структури – като най-активната и успешна ромска застъпническа организация в България.

Поради перманентната политическа нестабилност изминалата 2014 г. бе една от най-трудните за ефективно застъпничество, особено по отношение на ромската интеграция: тя се оказа по-неблагоприятна за застъпничество дори в сравнение с предходната 2013 г. Проведоха се европейски и национални парламентарни избори, като през голяма част от годината страната бе в предизборна кампания. Отново се смениха три правителства, едно от които – служебно. Участието на две ултранационалистически партии/коалиции в избраното през октомври Народно събрание (една от които подкрепя правителството) доведе до остро засилване на антиромската реторика, което влоши допълнително средата за застъпничество.

В същото време 2014 г. бе ключова за изработването на новите програми, по които ще бъдат усвоявани европейските фондове в България през 2014–2020 г.: финализирани бяха Споразумението за партньорство (одобрено в началото на август), ОП „Развитие на човешките ресурси” (одобрена на 28 ноември), ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”, ОП „Региони в растеж”, напредна изработването на Програмата за развитие на селските райони. С оглед на липсващата политическа воля за целенасочени действия за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите, както и с оглед на факта, че националният бюджет никога не е финансирал сериозно изпълнението на интеграционната политика (дори в годините на икономически възход), европейските фондове се очертават като основно средство не само за финансиране, но и за определяне на насоките за прилагане на националната ромска стратегия.

Също през 2014 г. трябваше да се изработят новите Общински планове за интегриране на ромите 2015–2020 г. Важността на тези документи се засилва от факта, че Националната стратегия за интегриране на ромите залага на децентрализиран начин на прилагане, при който водещи са дейностите на местно, общинско ниво. Освен това общините ще са ключов бенефициент по новите оперативни програми.

Осъзнавайки важността на посочените предизвикателства и своята отговорност като една от водещите застъпнически ромски организации, Център „Амалипе” насочи усилия към гарантиране на включването на ромската тема в новите оперативни програми и към изработването на качествени Общински планове за интегриране на ромите.

Предпоставките

Застъпничеството за определена кауза предполага партньорство и съвместни действия на множество заинтересовани страни. Застъпничеството за ромската интеграция е в още по-голяма степен колективна задача: на роми и нероми, на организации, работещи в различни региони и по различни въпроси. Затова особено важни бяха подкрепата и партньорството на Сдружение „Свят без граници” – Стара Загора, Сдружение „Нов път” – Хайредин, Сдружение „Слънце за всички” – Пещера, Ромската академия за култура и образование – Сливен, Ромска Фондация „Искра“ – Шумен, Женската ромска организация „Хаячи” – Нови Пазар, Сдружение „Имеони” – Асеновград, Институт „Отворено общество”, Национална мрежа за децата и ред други организации в България, както и на Националния ромски център (Македония), Романи крис и Састипен (Румъния), Европейския ромски информационен офис (Брюксел) и т.н.

От изключителна важност за нас бе и подкрепата, която ни демонстрираха посланиците на САЩ, Великобритания, Белгия, Норвегия и Полша, участвайки във форуми, организирани от Амалипе. Някои от тях посетиха офиса на Амалипе във В. Търново, други – офисите ни в страната, което бе знак за взаимно доверие и желание за съвместна работа.

Важна предпоставка за успех на застъпническите дейности бе и доверието на институциите – на национално, местно и европейско ниво – към дейността на Център „Амалипе”. Индикатор за това бе фактът, че министри и заместник-министри и от трите правителства, които управляваха България през 2014 г., откликнаха на наши покани и участваха във форуми или събития, организирани от Амалипе. При честванията на Василица (Ромската Нова година) през януари 2014 г. групи на Амалипе бяха приети от председателя на Народното събрание, министър-председателя, шест министри, заместник-министри и посланици (виж: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1833&lang=1>), като това високо ниво бе запазено и през 2015 г. Ключови заместник-министри и министри участваха във всички застъпнически форуми, организирани от Амалипе през цялата година.

Представители на Европейската комисия също участваха във форуми на Амалипе, като някои от тях пътуваха специално до България за тази цел. Организацията продължи да бъде канена в заседанията на Европейската ромска платформа – най-високия европейски форум по отношение на ромите.

Застъпничеството предполага и участие в институционализирани механизми за вземане на решения. През 2014 г. представители на Център „Амалипе” участваха в работните групи за подготовка на ОП „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР), ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” (ОПНОИР) и Програмата за развитие на селските райони (ПРСР). Това ни даде възможност за ефективно застъпничество по отношение на тези програми, в резултат на което одобрените ОПРЧР и ОПНОИР включват почти всички предложения на ромските организации. При проведените избори за участие в новите Комитети за наблюдение наши представители бяха избрани за членове на Комитетите на ОПРЧР и ОПНОИР, което ще ни предостави възможност да участваме в насочването на фондове от тези програми за мерки, подпомагащи изпълнението на интеграционната политика.

Застъпничество на национално ниво

През 2014 г. застъпническите усилия на Център „Амалипе“ на национално ниво бяха в следните насоки:

1. Включване на темата за ромската интеграция в новите оперативни програми/Програмата за развитие на селските райони по начин, който ще подsigури значителен ресурс за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите

1.1. По отношение на ОП „Развитие на човешките ресурси“: През 2012 г. председателят на Амалипе Деян Колев бе избран за представител на НПО, работещи за интеграция на ромите в Работната група за подготовка на новата ОП „Развитие на човешките ресурси“. След консултации с останалите организации формулирахме няколко основни искания към новата ОПРЧР: включване на инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите“ като един от основните приоритети в програмата, включване на възможност за финансиране на общинските планове за интеграция и на Интеграционни интервенции чрез ОПРЧР, по-сериозно ангажиране на НПО в процеса на изпълнение на новата ОПРЧР.

През цялата 2014 г. Център „Амалипе“ отстояваше поставените цели: чрез участие в дейността на Работната група, както и чрез организирането на застъпнически форуми и работни срещи. В резултат от това, както и на доброто сътрудничество с Министерство на труда и социалната политика (Управляващ орган на ОПРЧР) и ГД „Заетост“ на Европейската комисия, поставените цели бяха постигнати. Одобрената на 28 ноември ОПРЧР включва инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите“, в рамките на който ще бъдат подкрепяни интегрирани проекти, включващи дейности в 4 направления – подобряване на достъпа до заетост, достъпа до образование, достъпа до качествени социални и здравни услуги (задължителни компоненти), както и развитие на местните общности и преодоляване на антиромските стереотипи. Този инвестиционен приоритет ще подкрепя приоритетно интегрирани проекти за изпълнение на Общинските планове за интеграция, подавани от общини, НПО или други институции. Партньорството с организации, базирани в общността, ще е задължително условие за този тип интегрирани проекти. Инвестиционният приоритет ще бъде финансиран с индикативен ресурс от 130 млн. лв., който може да бъде увеличен в хода на изпълнението на програмата. Индикатори, измерващи въздействието в ромска общност, са включени и в някои от останалите инвестиционни приоритети, което е предпоставка за насочването на допълнителен ресурс за ромска интеграция.

Може да се каже, че в частта си относно ромите Амалипе и останалите ромските организации са в пълния смисъл на думата съавтори на ОПРЧР: почти всички наши предложения бяха включени. Без преувеличение може да се каже, че одобреният вариант на ОПРЧР няма нужда от съществени подобрения по отношение на цялостното включване на темата за интеграция на ромите. Програмата създава необходимите предпоставки, без да гарантира, че те ще бъдат използвани: последното ще зависи от активността на Комитета за наблюдение и заинтересованите страни, участващи в него.

Повече информация за ОПРЧР и как тя ще подкрепя ромската интеграция виж в секция „Публикации” на уебстраницата на Център „Амалипе” на: <http://www.amalipe.com/files/publications/OPHRD.pdf>;

1.2. По отношение на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”: националното решение за тази програма бе взето през януари 2013. През септември 2013 г. председателят на Център „Амалипе” Деян Колев бе поканен в работната група, подготвяща програмата.

През 2014 г. постепенно успяхме да прокараме всички искания на ромските организации спрямо програмата. Работният вариант на ОПНОИР от края на 2014 г. (който впоследствие бе одобрен от Европейската комисия) съдържа отделна приоритетна ос 3 за образователна интеграция. В нея е включен инвестиционен приоритет „3.2. Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“, чрез който ще бъдат подкрепяни широк спектър от проекти за образователна интеграция. Възможните бенефициенти на такива проекти ще бъдат общини, НПО и училища/детски градини, като ще се изисква задължително партньорство на трите групи. Заложените примерни дейности съответстват напълно на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Особено важен успех, постигнат в резултат на предприетите застъпнически действия, е заделянето на относително голям финансов ресурс – близо 200 млн. лв., за изпълнението на инвестиционен приоритет 3.2. В допълнение, политиките за образователна интеграция ще бъдат подкрепяни и чрез някои от останалите инвестиционни приоритети.

Повече информация за ОПНОИР и как тя ще подкрепя ромската интеграция виж в секция „Публикации” на уебстраницата на Център „Амалипе”.

Може да се каже, че ОПРЧР и ОПНОИР създават необходимата основа за финансиране на т. нар. „мека част” от дейностите за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите. Заслугите на Център „Амалипе” и партниращите НПО за това не могат да бъдат отречени

2. Избор на представители на ромските НПО в Комитетите за наблюдение на новите оперативни програми: през 2014 г. Управляващите органи на различните оперативни програми организираха избори за НПО представители в новите Комитети за наблюдение. Център „Амалипе” и други ромски организации се включиха активно в тях.

В резултат на проведените избори представители на Център „Амалипе” бяха избрани за членове с право на глас на Комитетите за наблюдение на ОПРЧР и ОПНОИР, а наши партньори от други ромски организации станаха заместници:

ОП „Наука и образование”: Деян Колев (Център „Амалипе”) бе избран за представител на ромските организации в Комитета, а Милена Илиева (СНЦ „Свят без граници”), Албена Костадинова (СФ „Инди-Рома”) и Теодора Колева (Фондация за социално приобщаване и включване) – за заместници.

ОП „Развитие на човешките ресурси”: Теодора Крумова (Център „Амалипе”) бе избрана за представител на ромските организации в Комитета, а Спаска Петрова (Сдружение „Нов път” – Хайредин), Ганчо Илиев („Свят без граници”) и д-р Стефан Панайотов – за заместници.

Програма за развитие на селските райони: Юлия Григорова бе избрана за член на Комитета за наблюдение.

В допълнение, предложени от Център „Амалипе” и други ромски организации кандидатури бяха включени в Комитетите на ОП „Региони в развитие”, ОП „Добро управление” и Споразумението за партньорство. Това е важна предпоставка за ефективно застъпничество по отношение на оперативните програми през следващите 7 години.

3. Обновяване на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства: Със заповед от 17.06.2014 г. на Министъра на образованието и науката проф. Клисарова бе сформирана работна група за разработване на Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015–2020 г. и План за нейното изпълнение. Преседател на работната група бе заместник-министър Мукаддес Налбант, а заместник-председател – д-р Йосиф Нунев. В групата бяха включени 37 експерти от дирекции в МОН, други институции на изпълнителната власт, академичния сектор и неправителствени организации на етническите малцинства. Ромските организации бяха представени чрез Румян Русинов (Център за публични политики и застъпничество) и Деян Колев (Център „Амалипе”).

Обновяването на Стратегията и Плана за действие продължи през цялата година и се очаква да приключи в началото на 2015. Деян Колев участва активно в дейността на групата, изработвайки конкретни предложения към текста на документа.

Застъпничество на местно ниво

През 2014 г. един от важните застъпнически акценти в дейността ни бе изработването на Общински планове за интегриране на ромите (ОПИР) 2015–2020 г. НСРБИР изисква всички общини да изработят свои Общински интеграционни планове. През февруари – април 2013 г. близо 220 общини приеха свои ОПИР за 2013 или 2013–2014 г. За съжаление, повечето Планове не предвиждаха нови дейности, а само обобщаваха съществуващите и много от дейностите бяха без предвиден бюджет. Все пак тези Планове бяха добро начало за пренасяне на интеграционната политика на местно ниво.

През 2014 г. Център „Амалипе”, в партньорство със СНЦ „Свят без граници” – Стара Загора, Сдружение „Нов път” – Хайредин, Ромската академия за култура и образование – Сливен и Сдружение „Верният настойник” – Бургас, предприе дейности за ускоряване на изработването на новите ОПИР 2015–2020 г.¹ Целта ни бе да подтикнем широк кръг общини да изработят общинските си планове по начин, който ще ги превърне в реално работещи документи. Допълнителна цел бе да насърчим Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните

¹ Финансова подкрепа в това начинание ни оказа Програма „Ромски инициативи” на Фондация „Отворено общество” – Будапеща и Институт „Отворено общество” – София.

въпроси, като Национална контактна точка за ромската стратегия да се ангажира с този процес.

Първоначално Секретариатът на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (СНСЕИВ), който е националната институция, координираща изработването на Общинските планове за интегриране на ромите, не предприемаше дейности, с които да подтикне общините да изработят своите Общински планове 2014–2020 г. и дори настояваше за забавяне на процеса. За да подтикнем общините, както и СНСЕИВ, Център „Амалипе” и нашите партньори организирахме цикъл от областни конференции, както следва: ЦМЕДТ „Амалипе” организира конференции във: В. Търново – 28 февруари; Бургас – 11 март; Пазарджик – 17 март; Шумен – 25 март. СНЦ „Свят без граници” организира конференция в Стара Загора на 17 март, Сдружение „Нов път“ – във Враца на 27 март, а Ромската академия за култура и образование – в Сливен на 29 март.

Посочените събития бяха посетени от зам.-министъра на образованието Иван Кръстев, представители на управляващите органи на ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП „Наука и образование”, съответните областни управители (или техните заместници), десетки кметове на общини, общински съветници, ромски активисти. В резултат от проведените конференции 18 общини започнаха изработването на своите Общински планове за интегриране на ромите 2014–2020 г., а СНСЕИВ реши да препоръча на всички останали общини да започнат изработването на своите планове по зададения модел. Това стана на специална среща на СНСЕИВ с всички областни управители, която се проведе на 30-31 май в Албена. Председателят на ЦМЕДТ „Амалипе” Деян Колев бе поканен да участва в срещата и да представи натрупания от партньорите опит. Представените от него материали бяха изпратени да всички областни управители.

В резултат от предприетите действия Велико Търново стана първата община в България, която одобри свой план за интеграция за периода 2014–2020 г. още през юли. Тъй като смяната на правителството на Орешарски и последвалите извънредни парламентарни избори на практика стопираха процеса, през декември Център „Амалипе” и нашите партньори в това начинание организирахме обучения на местни ромски активисти в 20 общини, за да формулират предложения към общинските планове и да планират дейности за „размразяване” на процеса. Планирахме и нови областни конференции за м. януари 2015 г.

Застъпничество на ниво Европейски съюз

През 2014 г. Център „Амалипе” продължи да участва активно и в застъпнически дейности на европейско ниво. Макар фокусът на работа на организацията да остава в България – на местно и национално ниво – ние отчитаме и приветстваме факта, че като държава членка на Европейския съюз България се съобразява с решенията на европейските институции. С особена сила това важи по отношение на използването на европейските структурни и инвестиционни фондове, които се договарят между българското правителство и съответните Главни дирекции на Европейската комисия.

Водени от това разбиране, през 2014 г. си поставяхме следните застъпнически цели на европейско ниво:

1. Активна намеса на Европейската комисия за включване на темата за ромската интеграция в новите оперативни програми в държавите с многобройно ромско население: през цялата година Център „Амалипе“ поддържаеше тесни контакти с дирекциите в Европейската комисия, имащи отношение към ключовите оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони: провеждахме работни срещи, изпращахме становища и предложения. В лицето на Европейската комисия срещнахме надежден партньор и съмишленик. Нашите успехи по отношение на ОПРЧР и ОПНОИР се дължат в голяма степен на съдействието, което срещнахме в лицето на ГД „Заетост“ на Европейската комисия.
2. Принос към ангажимента на Европейската комисия за контрол и мониторинг на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите от държавите членки на ЕС: През ноември 2013 г. Център „Амалипе“ изпрати своя оценка на изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите² в рамките на процедура, обявена от Европейската комисия с цел събиране на „обратна връзка“. През цялата 2014 г. продължихме да изпращаме становища и информация. Приносът на Център „Амалипе“ бе високо оценен и голяма част от предложенията в него бяха включени в Мониторинговия доклад на Европейската комисия от 4 април 2014 г. Освен това Център „Амалипе“ е една от двете ромски организации в целия Европейски съюз, експлицитно посочени с успешна практика в доклада. Повече виж на: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1925&lang=1>

Въпреки динамичната и неустойчива политическа среда, въпреки засилената антиромска реторика ромската интеграция остана в дневния ред на институциите и на обществото през 2014 г. Много необходими стъпки не бяха предприети, но в същото време бяха създадени някои предпоставки за изпълнение на Националната ромска стратегия през следващите години. Включването на ромската тема в новите оперативни програми и избора на ромски представители в Комитетите за наблюдение бе ключов успех. Изработването на общински планове за интегриране на ромите бе друг важен момент. Център „Амалипе“ бе активен участник или дори главен инициатор на повечето от важните събития в областта на ромската интеграция през 2014 г. Понастоящем ролята на организацията като основен партньор в определянето и изпълнението на политиките за ромска интеграция се признава от всички институции.

Ще продължим застъпническите усилия по всички направления, започнати през 2014 г. Посочените стъпки следва да бъдат продължени и развити. Следва да посочим, че те могат да формират подходяща основа за изпълнението на политиките за ромска интеграция, но не и да гарантират изпълнението на тези политики. За последното са необходими обществен консенсус и политическа воля: фактори, които се влияят, но не се определят еднозначно от застъпничеството на гражданските организации.

² http://www.amalipe.com/files/publications/NRIS_2012-2013.pdf

През очите на другите

„По предложение на НПО от Група 1 – Социални организации, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти, гражданският сектор бе включен като партньор в изпълнение на държавните политики за социално включване. Предложенията на групата подпомогнаха също формулирането на целевите групи в рамките на ПО 2, ИП 1, както и включването на изпълнението на областните и общинските стратегии за интегриране на ромите във водещите принципи за избор на операции в същия инвестиционен приоритет“

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, с. 259

„Пример за ефективно партньорство при планирането на оперативните програми е дейността на Амалипе. Голяма част от текстовете, касаещи ромите и в двете програми, финансирани от Европейския социален фонд в България (ОПРЧР и ОПНОИР), са взети от предложения, внесени от Амалипе...

Кирил Киряков, ГД „Заетост“ на Европейската комисия

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ за периода 01.01 – 31.12.2014 г.

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Сума (хил. лв)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Сума (хил. лв)	
	Текуща година	Предходна година		Текуща година	Предходна година
а	1	2	а	1	2
I. Разходи за дейността			I. Приходи от дейността		
Разходи за регламентирана дейност			А. Приходи от регламентирана дейност		
1. Дарения			1. Приходи от дарения под условие	1281	1835
2. Други разходи	1275	1836	2. Приходи от дарения под условия		
Всичко А:	1275	1836	3. Членски внос		
Б. Административни разходи	6	6	4. Други приходи		
Общо за група I:	1281	1842	Всичко А:		
II. Финансови разходи			Общо за група I:	1281	1835
Б. Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	0	0	II. Финансови приходи		
Общо за група II:	0	0	5. Приходи от лихви	2	7
V. Общо разходи	1281	1842	Общо за група II	2	7
VI. Резултат	2	0	V. Общо приходи:	1283	1842
Всичко (V + VI):	1283	1842	Всичко (V):	1283	1842

Получено финансиране през 2014 г. от :

